

ROJA WELAT

ROJNAMEYA SIYASI Ü ÇANDI YA 15 ROJI
15 GÜNLÜK POLITIK VE KÜLTÜREL GAZETE

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

5 MART 1978
Sayı:5 Fiyatı:5TL.

5 ADAR 1978
Hejmar5 Buha:5 TL.

**KAHROLSUN
SÖMÜRGEÇİLİK!
YAŞASIN
ÖZGÜRLÜK!**

Kanun adına kanun çiğneyenler ve basında sorumluluk

Bundan üç ay kadar önce Özgürlük Yolu yayınları arasında çıkan Kürtçe Gramer adlı kitaptan bir miktarı Ağrı'ya götürülen Latif Delen adlı genç, bu kitaplardan dolayı tutuklandı ve kitaplara da el konuldu. Latif Delen bu kitaplara İhsan Aksoy'a vereceğini söylemişti, bu nedenle İhsan Aksoy'un evinde arama yapıldı, birçok kitabına rastgele el konuldu ve Aksoy hakkında giyabi tutuklama kararı çıkarıldı. Latif Delen bu nedenle halen tutuklu bulunmaktadır, İhsan Aksoy ise 5 günlük bir tutuklamadan sonra itiraz üzerine serbest bırakıldı.

Bu koşturmanın yasal dayanağı nedir? Kürtçe Gramer adlı kitap İstanbul'da basılmıştır onu yayınlayan yayınevi bellidir ve kitap hakkında herhangi bir toplama kararı da yoktur. Polis, hakkında toplama kararı olmayan bir kitaba elkoymuş, yargıç ise o kitaplara taşıyan kişiyi tutuklamıştır.

5680 sayılı basın kanunu, basılı eserlerle ve basın yoluyla işlenen suçlarla ilgili sorumluluğu belirlemiştir. Bu yasanın 16. maddesinin son bendi (kitaplarla ilgili sorumluluk bu bende girmektedir) şöyle diyor:

"Mevkute tarifine girmeyen basılmış eserlerle işlenen suçlarda ceza sorumluluğu suç teşkil eden eserin, müellif, muharrir, mütercim veya tersim edenine, fail belli olmadığı veya bu kimse aleyhine Türk mahkemelerinde dava açılmadığı veya kendisinin bilgi veya muvafakati dışında yayımlandığı hallerde naşire ve nâşir de belli olmazsa tabii bu da bilinmediği takdirde bilerek satana, dağıtana aittir."

Görüldüğü gibi bu olayda Latif Delen olsa olsa bir dağıtıcı sayılabilir. Dağıtıcının sorumluluğu ise, kendisinden önce sayılmış kimselerin (önce yazarın, o belli değilse veya aleyhinde Türk mahkemelerinde dava açılamıyorsa eseri yayınlayanın, o da belli değilse eseri basan matbaacının) bilinmemesine bağlıdır.

Söz konusu eserde ise yazar bellidir, ancak o Türkiye'de değilse ikinci derecede sorumlu olan yayıncı bellidir. Bu nedenle bu kitaptan dolayı ne basıncı, ne satıcı, ne de dağıtıcı sorumlu tutulamaz.

Basın Yasası Türk Ceza Kanununa gö-

re özel bir yasadır. T.C.K.'nundan sonra çıkmış ve basın yoluyla işlenen suçlarla ilgili özel hükümler getirmiş, sorumluluğu ise belirlemiştir. Basın Yasası, yazarın belli olduğu durumlarda yayıncının sorumluluğunu bile kabul etmemektedir. Bu hükümler basın özgürlüğünü güvence altına almak için konmuştur. Eğer öyle olmasaydı, içinde suç teşkil eden yazılar olduğu varsayılan bir kitaptan, dergi veya gazeteden dolayı, onu dağıtan, satan yüzlerce kitapçının, gazetecinin vs. kişinin de sorumlu tutulmaları gerekirdi.

5680 sayılı Basın Kanunu, sorumluluğu böylesine belirlemiş ve tahdit etmişken T.C.K. hükümlerine bakılarak dağıtıcı veya satıcılar sorumlu tutulamazlar.

Ağrı polisi, yine 1 Şubat'ta bir evde arama yapmış ve orada bulunan 150 kadar Roja Welat gazetesinden dolayı evde bulunan Ali Yaşar, Selahattin Yaşar ve Sebahattin Yaşar adlı kardeşleri gözaltına almış, bu üç kardeş bu nedenle mahkemeye tutuklanmıştır. Onların tutukluluk hali de devam etmektedir.

Basın Yasası bu kadar açık olduğu halde nasıl oluyor da, basın yoluyla işlenen suçlar hakkında hiç bir sorumluluğu bulunmayan kişiler tutuklanıyorlar ve aylarca hapislerde kalıyorlar?

Basın Yasası, basınla ilgili koşturmaların acilen yürütülmesini emretmektedir. Yasa, C.Savcılarının, buna ilişkin soruşturmaları bir hafta içinde tamamlamalarını zorunlu saymaktadır. Ağrı'daki olayda ise, Latif Delen üç aydan beri tutuklu bulunmaktadır ve mahkeme önüne çıkarılmamıştır.

Çünkü uzun süredir ki Ağrı'da yasalar işlemiyor. Son nakillerle Ağrı'dan alınmış olan Ağrı Valisinin yanı sıra, Emniyet müdürü, bazı polisler gibi, yasalara herkesten çok uymaları gereken bazı yargıçlar da kanun-manun dinlemiyor, ilerici, demokrat, yurtsever güçler ve kişiler üzerinde terör estiriyorlar. Bu yargıçlardan biri geçen seçimlerde MHP'nin milletvekili adayı olarak seçilmeye katılmış ve kaybetmişti. Bu sorgu yargıcı, Ağrı'da dört ay kadar önce yeralan olay-

larda, birçok ilerici kişinin ifadesini, onlara işkence eden polislerin yanında almıştı. İşkenceci polisler, bu yargıcın yanında ifadesi alınan kişilere tabancalarını göstererek onları tehdit etmekten de geri kalmamışlardı.

Yasalara göre mesleğini dürüstçe yapmaya yemin etmiş bir doktor, siyasi ya da kişisel nedenlerle hastasını öldürür, örneğin zehirlerse yaptığı işe doktorluk denebilir mi? Açık ki böyle birine katil denir. Ya aynı nedenlerle, yasaları çiğneyerek, karşısına gelen kişilerin suçsuz olduğunu bile bile onları hapse atan bir yargıca yargıç denebilir mi?

Hiç kuşkusuz yargıçlıkla MHP millitaniği farklı şeylerdir ve Ağrı'daki mızrak artık çuvala sığar cinsten değildir.

Ağrı olayı, tek başına bir örnek de değildir. Diyarbakır'da Roja Welat satmaktan dolayı dört genç, dört aydan beri tutuklu bulunmaktadır. Yine gazetemizin 4. sayısından 3000 adete, Diyarbakır'a gittiğinin ertesi günü polisçe el konuldu ve bazı kişiler gözaltına alındılar. Polisin, hakkında toplama kararı bulunmayan basılı eserlere el koymaya, bu eserler hakkında toplama kararları araştırıp onları günlerce bekletmeye hakkı yoktur. Böyle bir tutum, basın özgürlüğünü ortadan kaldırır ve zaten öyle olmaktadır. Böyle bir uygulamayla polis, dilediği kitabı, gazete, dergi vs.yi toplayarak onun dağıtımını engelleyebilir ki bu Anayasa'ya ve basın yasasına aykırıdır. Bu, açık bir polis devleti uygulamasıdır ve zaten Türkiye'de bu uygulama hiç bir dönemde son bulmadı.

Kaldı ki bir basılı eser hakkında dava yetkisi, o eserin basıldığı yer mahkemesine aittir. Ülkedeki yüzlerce ve binlerce mahkemeden her birinin bir basılı eser hakkında kendini yetkili sayması mümkün değildir. Bazen bir eser hakkında üç beş mahkemenin birden toplama kararı verdiği görülmektedir ki, bu yasaya aykırı düşen bir durumdur.

Öte yandan bu tür uygulamalar şunu da gösteriyor Türkiye'de basına ve düşünce özgürlüğüne karşı çağdışı baskılar, ilkel uygulamalar hâlâ yürürlüktedir. Ki-

taptan, gazeteden korkmak ancak ilkel, barbar kafaların işidir. Böyle insanlar çağdaş değildirler, onlar, ortaçağ engizisyon papazlarının kafasını taşımaktadırlar.

Kürtçe Gramer'e gösterilen tepki ise, daha da ilkel bir bilim düşmanlığıdır. Bu uygulama Kürt halkına karşı aralıksız olarak yürütülmüş olan ırkçı-şoven baskıların yeni bir örneğidir. Ortadoğu'daki 20 milyonluk Kürt halkını ve onun Türkiye sınırları içindeki 10 milyonluk bölümünü inkardan gelen sömürgeci mantığı Kürt dilinin gramerine bile tahammül edememektedir. Bu, Kürt halkına karşı duyulan kinin ve korkunun da bir örneğidir. Ama bütün bu korku ve telaş boşunadır. İnsanları tutuklamakla, hapse atmakla zulmü sürdürebileceklerini sananlar aldanyorlar. Onlar Vietnam ve Filistin halklarının mücadelesini gözönüne alsınlar. Vietnam'da binlerce insan dev Amerikan savaş makinasına karşı direnerek, binlercesi tabutluklarda yıllarca dayanarak zulmü yendiler ve özgürlüğe eriştiler. Kürt halkı da, emekçi Türk halkı da bu zulme pabuç bırakmayacaktır. Zulüm ancak mücadelemizi pekiştirir, onu hızlandırır. Uyanan halk yığınlarını sopanın gücüyle susturmak ve sindirmek kimsenin haddi değildir.

Cumhuriyet Halk Partisi, ülkedeki tüm ilerici güçler gibi, Kürt halkının ilerici ve demokrat güçlerinin de desteğini alarak hükümet kurmayı başardı. Bu desteğin nedeni faşist MC iktidarına son vermek ve bazı demokratik adımların atılmasını sağlamaktır. CHP bu alanda kitlelere bir hayli vaatlerde bulundu. Şimdi verilen sözleri tutmalı, düşünce özgürlüğü üzerindeki baskılara son vermeli ve asgari demokrat adımlar atmalıdır. Bu yapılmadığı, aksine aynen MC iktidarı gibi demokratik ve yurtsever güçlere üstünde baskılar sürdürüldüğü takdirde CHP de demokratik güçleri karşısında bulacak, bu ise en gerici ve faşist güçlere yarayacak ve CHP'nin kendisi de bundan zarar görecektir.

Ağrı'da işkence ve baskı politikası tüm gücüyle varlığını sürdürüyor

MC iktidarının bitmesine rağmen faşist uygulamalar Ağrı'da tüm gücüyle sürüyor.

Ağrı Et ve Balık Kombinasında MC iktidarının yöneticilerinden Suat Yıldırım, işçilerin her türlü hak talebine karşı çıkmış, servis yetersizliğini ileri süren işçilerden Gıda-İş işyeri temsilcisi Neşet POLAT ve arkadaşlarından kombina işçilerinden Bekir SANCAR, Mehmet SEVİM'e hakaret etmiştir. İşçilerin bunu kınaması üzerine derhal işyeri komisyonu toplanarak adı geçenler disiplin-sizlik gerekçesiyle işlerinden atılmış ve iş bununla da kalmayarak emniyete intikal ettirilmiştir. Emniyet 1. Şubê şefi Başkomiser

Orhan Seyfi Gezici ve 1. Şubeden Polis Fecri Sezgin, Fevzi Şahin ve A. Güzel Polat tarafından Neşet Polat'a en ağır biçimde işkence uygulanmıştır. Ağrı milletvekili ve CHP genel yönetim kurulu üyesi Rıza Polat'ın yeğeni olan Gıda-İş işyeri temsilcisi Neşet Polat Ankara'da durunu büromuza aksettirerek, rapor isteminin savcılık tarafından kaale alınmadığını söylemiş ve işkence uygulamalarını anlatmıştır. İlerici, yurtsever devrimcilerin MC'nin yıkılmasına rağmen Ağrı'da bu uygulamaların son bulmaması olayının halk tarafından nefretle ve tepkiyle karşılandığını ileri sürmüş ve olayı protesto etmişlerdir...

PEŞİYA GELAN RONAHİ YE

21'ê Sibate roja têkoşina diji kolonyalizmê ye di navbera mil-
letan da. Ev qasi 60 sal heye ku gelên bîndest diji kolonyalizmê şe-
rên dijwar kîrîn. Pîraniya milletan ji nîrê kolonyalizmê xilasbûn,
dewletên neteweji çêkîrîn. Sistema kolonyalizmê helşî. Lê disa ji
li dinyayê hun gel hene ku bendê koletiyê hin ne şikandîne û şerê
wan bo rîzgariyê dewam dîke.

Seferên kolonyalîstan di sedsalên 15 da destpê kir. Ticarên
Ewropê dixwestin rêyêke kurt kifşî ber bi Hindistanê û Çîn. Ma-
lên wan welatan -hevêşim, buharat û hvd- lî welatên Ewropê gelek
bî qîmet bûn. Ew, alîki da ber bi başur çûn, li dora Efriqê gerîyan,
aliyê din da ji ber bi rojava. Amelkan hat kifşî kirin. Ewana li her
derê dest bî talanê kirin; zêr û zivên wan welatan û her texlit heyi-
yên wan kîşandin welatên xwe, tevî xort û keçan. Ew kîrîn kole û
li sukan firotn. Kuştin, helşandin û ala xwe li welatên Esiyê, Ef-
riqê û Amelkane danin, ew xîstî bî nîrê xwe.

Bî vi awayî welatên Ewropê -wek Portekiz, Spanî, Ingilîz û
Holand- gelek dewlemend bûn. Bî dû wan yê nûh -wek Fransîz,
Eleman, İtalyan- ajotîn. Li Ewropê sinet û çand gelek pêşda çû,
dewra endüstriyê vebû. Êdî ew hewcedarê zêtir madeyên xav û zê-
tir mişterî bûn. Bona destxîstîna koloniyên ketin tevgerê mezîn,
ne tenê bî gelên welatên dûr, bî hev û du ra ji şer kîrîn. Dinê di nav
xwe da parva kîrîn, împaratoriye kolonyalîst saz kîrîn.

Welatên kolonî xîrawbûn, helşîn, gelek wan bî kole. Kolonyalî-
stan, heyiyên wan ên sererdîn û bînerdîn kîşandin welatê xwe, ew
talan kîrîn, bî zorê şuxulandîn. Ji wan erzan girtin û bî buhayî firo-
tîne wan. Êrîşî ser çanda wan, zman û diroka wan ji kîrîn. Xebîtin
ku hemû qîmetên wan, yê geli û mîrovî ji halê rakîn, tekoşina wan
bîtemîrîn û wan hîni koletiyê bîkîrîn. Bî vi awayî, welatên kolonî
ne tenê bî aliyê ekonomî, bî aliyê çandî ji paşda man.

Welatên kolonyalîst bî teknik, bî çek ji gelên bîndest gelek
pêşda bûn. Bona ve yekê, ewana sîrtaldanên wan bî hêsani pelxan-
dîn.

Di çar-yekê paşîn ya sedsala 19. kapitalîzm gîştê dema em-
peryalîzmê. Emperyalîstan, bo ku parvakîrîna dinyê di nav xwe da
tenam kîrîn, cardin ketîne hev, da ku pariyên mezîn bî dest xwe
xîrîn. Xasîna ewên ku par girtîne da dereng mabûn. Ewana, çer-
guren har xwe davêjin ser bereteki, usa bî nuh va dest bî parvakîrî-
na dinyê kîrîn. Şerê Yekemî yê Mezîn destpê kir.

Emperyalîstan di vi şerî da dinya di xwinê da hiştin, hev û du
ji gelek westandin. Emperyalîzm, dewra kapitalîzmê ya paşîn e, an-
go payîza wê ye. Mamosteyan gotîye û dirokê ji îspat kînye ku bî
dû emperyalîzmê sazûmanek nuh, ya karkeran, ya aşîti, wekhevî û
pêşvaçûnê -sosyalîzm tê. Di nav Şerê Yekemî ya Mezîn da li Ūri-
siyê şoreşa karker û gundiyan destpê kir, sazûmana kewn û zorba-
zi hat helşandin û sosyalîzm saz bû. Bî vê şoreşê, gelên ku di bin
nîrê emperyalîzma Ūrîsî bûn gîştî azadiya xwe û bî dîlxweşî
hevra yekîti danin, Yekîtiya Sovyetan pêkanîn. Li welatê Sovyetî-
yê êdî zulm û zordestî, kedxwarî nema, tevî dirokê bû.

Bî şoreşa Oktobra Mezîn rewşa dinyayê gelek guhuri. Wela-
tên kolonî êdî li hember emperyalîzm û kolonyalizmê tenê ne bûn.
Êdî arikarek wan i mezîn hebû. Şerê wan diji kolonyalizmê pêt û
bînd bû, gelek gelan nîrê kolonyalizmê şikandîn û dujmanî jî erdê
xwe derxistin.

Pîştî Şerê Duwemî yê Mezîn, emperyalîstan derbek dîn xwa-
rîn. Welatên sosyalîst zêde bûn û sosyalîzm bî sistemê dinyayê.
Şerê welatên kolonî ji her pêşda çû. Sistema kolonyalizmê helşî,
welatên Esiyê, Efriqê û Amelkana Latin bî dû hev gîştî azadiya
xwe, dewletên rîzgar serrast kîrîn.

Lê herçiqas sistema kolonyalizmê xîraw bû û emperyalîstan
leşkerên xwe ji koloniyên kîşandin ji, ewana, bona ajotîna ked-
xwarîyê rê û olaxên dîn ditîn. Gelên paşdamayî naxtacê wan bûn.
Emperyalîstan bî bend û qeydên ekonomî ew bî xwe ragîrdan,
ango "kolonyalizma nuh" xuya kir.

Dîgel wê, nuha li hun ciyan kolonyalizma kewn ji li ser piyan
e. Li Efriqa Başur da qasi deh milyon reşîk di bin nîrê du milyon
sisîk da re. Li Zîmbabwe'yê ji rewşa reşîkan usa ye. Erda gelê Fi-
listîn hatiye leyandin û şerê wan dewam dîke.

Kurdîstana me jî, ev bî sedan sale ku di bin nîrê koledariyê
da ye. Kurdîstan bî destê emperyalîstan û zordestî dîn bûye çar-
kerî. Her yekî kerîk xwe ra kînye kolonî. Ewana heyiyên Kurdîs-
tanê yê sererdîn û bînerdîn talan kîrîn û hin ji dîkan. Ewana Kurdîs-
tan şunda hiştîne, serhaldanên gelê Kurd bo rîzgariyê bî xwinê-
tî u hovîtiyê pelixandîne. Aliyê çandî jî, ewana gelê Kurd tandane
nav nezaniyê.

Lê ew rewşa han, êdî nukare bî vi awayî dewam bike. Gelê
Kurd jî, hemû gelên dîn ji ku hin di bin nîrê kolonyalizmê da ne,
wan bendan û qeydan wê bîşkênî û bîgîhîjî azadiya xwe.

Kes nukare meşa dirokê bîde saknandin. Pêşîya gelan ronahî
ye. Roja me wê helbê û ji me ra azadî, pêşveçûn, aşîti û serfirazi
bine...

HALKLARIN ÖNÜ AYDINLIKTIR

21 Şubat, sömürgecilğe karşı uluslararası mücadele günüdür. Son 60 yıl
içinde sömürge halklar sömürgecilere karşı zorlu savaşlar verdiler. Birçok ulus
sömürgeci boyunduruğunu kırarak özgürlüğe kavuştu, ulusal devletler kurdu.
Dünya sömürgecilik sistemi çöktü. Yine de dünyada henüz kölelik zincirlerini
kırılmamış halklar var ve onların kurtuluş mücadeleleri devam ediyor.

Sömürgecilik seferleri 15. yüzyılda başladı. Avrupalı tüccarlar Hindis-
tan'a ve Çin'e giden kısa bir yol arıyorlardı. Bu ülkelerin malları -ipek, ba-
harat vs- Avrupa ülkelerinde çok para ediyordu. Onlar, bir yandan güneye
doğru gittiler, Afrika'yı dolaştılar, diğer yandan da batıya doğru. Amerika
keşfedildi. Onlar her yerde talana giriştiler; o ülkelerin altın ve gümüşünü, tür-
lü zenginliklerini kendi ülkelerine taşıdılar, kızlar ve oğlanlarla birlikte. Onları
köleleştirip pazarlarda sattılar. Öldürdüler, yakıp yıktılar ve bayraklarını Asya,
Afrika, Amerika ülkelerine diktiler, onları boyunduruğa vurdular.

Böylece Portekiz, İspanya, İngiltere, Hollanda gibi Avrupa ülkeleri çok
zengin oldular. Onların ardından yenileri -Fransızlar, Almanlar, İtalyanlar- yü-
rüdü. Avrupa'da sanat ve kültür hızla ilerledi, endüstri dönemi başladı. Onlar
artık daha çok hammaddeye ve daha çok müşteriye muhtaçtılar. Sömürgeci
kapmak için büyük bir mücadeleye giriştiler ve yalnız bu uzak ülkelerin halkla-
rıyla değil, birbirleriyle de savaştilar. Dünyayı aralarında bölüştüler, sömürge
împaratorlukları kurdular.

Sömürgeci alt-üst oldu, yıkıldı, halkları köleleştirildi. Sömürgeci, on-
ların yerüstü ve yeraltı servetlerini ülkelerine taşıdılar, onları talan ettiler, zor-
la çalıştırdılar. Onlardan ucuza alıp onlara pahalıya sattılar. Onların kültürüne,
diline, tarihine de saldırdılar; tüm insani ve ulusal değerlerini yoketmeye, mü-
cadelelerini söndürmeye ve onları köleliğe alıştırmaya çalıştılar. Böylece sö-
mürgeci yalnız ekonomik bakımdan değil, kültürel bakımdan da geri kaldılar.

Sömürgeci ülkeler teknik ve silah bakımından ezilen halklardan çok üs-
tündüler. Bu nedenle onların başkaldırılarına kolaylıkla ezdiler.

19. yüzyılın son çeyreğinde kapitalizm emperyalist aşamaya ulaştı. Em-
peryalistler, dünyanın paylaşılmasını kendi aralarında tamamladıkları için, bir
kez daha birbirlerine düştiler, büyük lokmayı birbirlerinden kapmaya çalıştılar.
Özellikle de bu bölüşmede geç kalanlar... Onlar, nasıl aç kurtlar bir leşe
saldırırsa öylesine dünyayı yeniden paylaşmak için atıldılar. Birinci Büyük Sa-
vaş patlak verdi.

Emperyalistler bu savaşta dünyayı kana boğdular, birbirlerini de bir
hayli yıpratmışlar. Emperyalizm, kapitalizmin son aşaması, diğer bir deyişle
sonbahardır. Ustalar söylemiş ve tarih de ispat etmiştir ki emperyalizmin ar-
dından yeni bir düzen, işçilerin, barış, eşitlik ve gelişmenin düzeni sosyalizm
gelir. Birinci Büyük Savaşta Rusya'da işçi ve köylülerin devrimi başgösterdi,
eski ve zorba düzen yıkıldı, yerine sosyalizm kuruldu. Bu devrimle birlikte o
güne kadar Rus emperyalizminin boyunduruğu altında olan halklar da özgür-
lüğe kavuştular ve gönül rızasıyla bir birlik, Sovyetler Birliği'ni oluşturdular.
Sovyet ülkesinde artık zulüm ve zorbalık, sömürü son buldu, tarihe karıştı.

Büyük Ekim devrimiyle dünyanın durumu da değişti. Sömürge ülkeler
emperyalizmin ve sömürgeciliğin karşısında artık yalnız değillerdi. Onların
şimdi büyük bir dostu vardı... Onların sömürgecilğe karşı savaşları güçlendi ve
yükseldi. Birçok halk sömürgecilik zincirlerini kıldı, düşmanı ülkesinden çı-
kardı.

İkinci Büyük Savaş emperyalistlere yeni bir darbe indirdi. Sosyalist ülke-
lerin sayısı arttı ve dünya sosyalist sistemi doğdu. Sömürge ülkelerin mücade-
lesi de gelişti. Sömürgecilik sistemi çöktü. Asya, Afrika ve Latin Amerika halk-
ları birbirlerinin peşi sıra özgürlüğe kavuştular, bağımsız devletler kurdular.

Ancak, her ne kadar sömürgecilik sistemi çöktü ve emperyalistler asker-
lerini sömürgeci devletlerden çektiyseler de, onlar, sömürüyü sürdürmek için yeni yol
ve yöntemler buldular. Gerikalmış halklar onlara muhtaçtılar. Emperyalistler
onları türlü ekonomik bağlarla kendilerine bağladılar, ortaya "yeni sömürge-
cilik" çıktı.

Bunun yanı sıra, şimdi de dünyanın bazı yerlerinde eski tip sömürgecilik
hâlâ ayakta. Güney Afrika'da on milyon kadar zenci iki milyon beyazın
boyunduruğu altındadır. Zîmbabwe halkının durumu da öyle. Filistin halkının
toprağı işgal edilmiştir ve bu halkın savaşı devam ediyor.

Bizim ülkemiz Kürdistan ise yüzlerce yıldır ki boyunduruk altındadır.
Kürdistan, emperyalistlerin ve diğer zorbalardan eliyle dört parçaya ayrılmıştır.
Her bir parçası sömürgeleştirilmiştir. Onlar, Kürdistan'ın yerüstü ve yeraltı ser-
vetlerini talan ettiler ve hâlâ da ediyorlar. Onlar, Kürdistan'ı geri bıraktılar,
Kürt halkının direnmelerini kanla, vahşetle ezdiler. Kültür bakımından da Kürt
halkını bilgisizliğin içine ittiler.

Ancak bu durum böyle devam edemez. Kürt halkı da, sömürgeci boyun-
duruk altında olan diğer halklar da bu bağları, zincirleri koparacaklar ve öz-
gürlüklerine kavuşacaklardır.

Hiç kimse tarihin akışını durduramaz. Halkların önü aydınlıktır. Tüm
ezilen halklar için de güneş doğacak ve onlara özgürlük, gelişme, barış ve mut-
luluk getirecektir.

Faşistlerden Bingöl olaylarının hesabı sorulacaktır

Bingöl'deki faşist ve gerici güçler, yerel seçimlerin ardından harekete geçtiler ve kanlı olaylar çıkardılar.

MHP burada, belediye seçimlerini AP, MSP ve bazı gerici aşiret reislerinin desteğiyle, mükerrer oy kullanarak, faşist milislerin terörüne başvurarak ve CHP'nin "halim-selim" adamlarının korkup sandık başına gitmemelerinden yararlanarak kazandı. Aslında MHP'nin Bingöl'de ciddi bir kitle tabanı yoktur ve olmayacaktır da.

Seçimlerin hemen ardından, daha önce MHP'nin militanı olarak çeşitli yerlerde bulunmuş, saldırılarda görev almış belediye başkanı Hikmet Tekin, belediyeyi faşistleştirmek için harekete geçti. İşe 30 kadar kendi taraftarını alırken 24 işçini de işine son verdi. Genel-İş şube yöneticileriyle de anlaşarak ilerici işçileri temsilcilik görevinden uzaklaştırmaya ve çıkışlarını vermeye başladı. Bunun üzerine işçiler imza toplayarak genel merkeze başvurdular. Sendika bölgeye bir yetkili gönderdi, şube yöneticilerinin durumu açığa çıktı ve onlara el çektirilerek yeni bir yönetim kurulu atandı.

Buna karşılık, Belediye Başkanı ile, eski Genel-İş şube başkanı Cevdet Ertuğrul, MİSK'i kurmak için Elazığ'a gidip görüşmeler yaptılar, MİSK yetkilileri ve 10-15 kişilik silahlı bir faşist grubuyla Bingöl'e döndüler. 16 Ocak'ta işçiler toplantıya çağırıldı. Toplantı

salonu daha önce, Elazığ'dan getirilenlerin yanısıra, Eğitim Enstitüsündeki 30-40 kadar faşist besleme ve yeni işe alınan taraftarlarca işgal edilmişti. Yeni yönetim kurulu üyeleriyle bir kısım ilerici işçiler silah zoruyla, dövülerek salondan dışarı atıldılar. Hikmet Çetin: "Biz burada MİSK'i kuracağız, Genel-İş diye bir sendika tanımıyorum. MİSK'e üye olmayı kesinlikle burada barındırmıyacağım," biçiminde konuşarak işçileri zorla Genel-İş'ten ayrılarak MİSK'e kaydolmağa zorladı.

Ancak birçok yürekli, namuslu işçi bu zorlamaya karşı çıktılar ve toplantıyı terkederek dağıldılar. Daha sonra dışarı çıkan Hikmet Çetin ve öteki faşist beslemeler, amaçlarına ulaşamayınca boy gösterisi yapıp halka sataştılar, kitlelerin üstüne ateş açtılar. Daha önce çıkışı verilmiş olan Sami Feroğlu ağır olmak üzere birçok kişi yaralandı. Halk faşistlere karşı büyük tepki gösterdi, Hikmet Çetin linç edilmekten zor kurtuldu.

Sabık Bingöl Valisi ve emniyet görevlileri ise, daha önceden uyarıldıkları halde hiçbir tedbir almadılar, olaylara seyirci kaldılar. Olay akşamı ise, saldırgan faşist beslemelerin yerine 9 ilerici gözaltına alındılar, ağır işkence ve hakaretlerden sonra ertesi gün mahkemeye verildiler.

17 Ocak günü akşamı ise, 30-40 kişilik bir faşist besleme grubu, adliyedeki arkadaşlarına yemek götü-

ren TÖM-DER üyesi İdris Ekinci'nin yolunu keserek kahepe vurup öldürdüler.

MHP'li belediye başkanı katillerin olay yerinden kaçmalarını sağlamak için elektrikleri kestirdi. Daha sonra katil M.Emin Bayram, Belediye'de yapılan aramada Hikmet Tekin'in odasında yakalandı. Belediye'de çok miktarda silah olduğu bilindiği ve Valiye ve emniyet müdürüne durum anlatıldığı halde herhangi bir arama yaptırılmadı. Bu olaylarda sabık Vali'nin ve emniyet müdürü'nün saldırganları korudukları, görevlerini bile yapmadıkları bir kez daha açıkça görüldü.

Bingöl Halkı ve çevre illerden gelenlerce İdris Ekinci için büyük bir tören düzenlendi ve faşistlerin cinayet ve saldırıları protesto edildi. Boynundan kurşunla ağır yaralanan Sami Feroğlu isehalen Ankara'da tedavi görmektedir.

Faşistler, bu saldırılarla umdukları hedefe ulaşamadılar. Bingöl halkı onlara ve gerici destekçilerine karşı saflarını sıklaştırdı, onları tecrit etti. Faşist beslemelerin ordaki başı, olaylardan bu yana kent içinde dolaşamaz duruma düşmüştür, evden-ışe çevresinde 20 kişilik bir muhafız grubuyla gidip gelmektedir.

Faşistlerin Bingöl'de taban tutmak için yıllardan beri sürdürdükleri ve yerel yöneticilerce korunan, desteklenen bu saldırılar boşa çıkarılacaktır. Onların hevesleri kursaklarında kalacaktır. Bu cinayetlerin hesabı onlardan sorulacaktır.

Kapalı dernekler açılmalı, dernekler üzerindeki baskıya son verilmelidir

MC dernekler üstündeki baskıyı görmemiş düzeylere vardırdı ve dernek kurma özgürlüğünü pratikte hiçe indirdi. İlerici ve demokratik derneklerin birçoğunun tüzüğü, sudan bahanelerle gerçeğe çevrildi, ya da aradan aylar, yıllar geçtiği halde, bu konudaki işlem yapıp derneklere gönderilmedi. Bu nedenle de bu dernekler yasa uyarınca kongrelerini yapıp yeniden yöneticilerini seçme ve çalışmalarını geliştirme olanağı bulamadılar.

Bundan da öte MC valileri, sudan bahanelerle ya da neden göstermeden birçok derneği kapattılar, çalışmadan alıkoydular. Hâlâ da onların kapattığı birçok dernek, ya da dernek şubesi kapalı bulunmaktadır. *Ağrı Halk Kültür Derne-*

ği 5 aydan fazla bir süre geçtiği halde hâlâ kapalıdır. Oysa valilerin dernek faaliyetlerini durdurma yetkisi (aslında dernek kapatma diye bir yetkileri yoktur) üç ayı aşamaz. Derneklerin açılması için yapılan başvuruya karşılık vali ve emniyet müdürü, yasalara çiğneyerek tehditle cevap vermişlerdir. *Van Halkla İlişkiler Derneği* de, kongresini yaptıktan birkaç gün sonra sabık vali Ahmet Tosun tarafından 4 Ocak'ta faaliyetten alıkonulmuştu ve halen kapalı bulunmaktadır. *Hakkari Halkla İlişkiler Derneği*, *Sürt TÖM-DER Şubesi* de MC valilerince kapatılanlar arasındadır.

Bu dernekler ve kapalı olan diğer demokratik örgütler biran önce açılmalı ve derneklerle, dernek üyeleri üzerindeki teröre, baskılara son verilmelidir.

TİS Ceylanpınar Şubesi Kongresi

TİS (Toprak-Su, Tarım İşçileri Sendikası)'nın Ceylanpınar şubesi kongresi 5 Şubat günü yapıldı. Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliğinde çalışan binlerce işçinin katıldığı kongrede divan başkanlığını TİS Genel Başkanı Mahmut Gündüzbey yaptı. Birara, hükümet komiseri olarak kongreyi izleyen bucağın müdürü hiç bir neden yokken kongreyi tatil etmek istedi; ancak divan, erteleme için bir neden bulunmadığını belirterek kongre çalışmalarını sürdürdü. Bucak müdürünün bu tavır, bazı gazetelere, "TİS Ceylanpınar kongresi, toplantının başlangıcında kavga çıkması üzerine yapılamadı" biçiminde yanlış bir haber olarak yansıdı.

Kongreye çağrılı bulunan Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana ve arkadaşlarının salona girişi ayakta alkışlarla karşılandı. Mehdi Zana'nın yaptığı konuşma sık sık "Halklara Özgürlük", "Biji Azadi" sloganlarıyla kesildi. Yapılan seçimlerde yönetime, yeniden Gazi Daş ve arkadaşlarının oluşturduğu liste, oylamaya katılan tüm üyelerin oylarını alarak seçildi.

Uzun yıllardan beri işveren ve tüm gerici güçlerin türlü oyunlarına karşı direnen devrimci sendikaların ileri örneklerini veren Ceylanpınar işçilerinin vardığı bilinç ve örgütlenme düzeyi bu kongre sırasında bir kez daha görüldü.

Ecevit'e çekilen tel

Yurt dışındaki Kürdistan Öğrencileri Cemiyeti (AKSA)'nın İsveç Şubesi, bir süre önce, yeni Başbakan Ecevit'e aşağıdaki teli gönderdi:

Sayın Bülent Ecevit,
Başbakan - ANKARA

Devrimci Kürt ve Türk basını ve özellikle Roje Welat ile Rızgari yayın organları üzerinde uygulanmakta olan baskıları protesto eder; T.C. Anayasa'sının 22. ve 23. maddeleriyle, uluslararası anlaşmalara saygılı olmanızı dileriz.

Cihanbeyli'ler Yardımlaşma ve

Kültür Derneği'nin

1. Olağan Kongresi yapıldı

Cihanbeyli Yardımlaşma ve Kültür Derneği'nin 1. Olağan Kongresi, 4 Şubat günü dernek binasında yapıldı.

Kongreye bir rapor sunan geçici yönetim kurulu üyesi Reşat Behçet, Demokratik kitle örgütlerinin işlevine değindi. CYKD'nin kitlelerin devrimci demokratik taleplerini iyi kavradığını, bundan sonra da kendisine düşeni başarıyla yapacağını söyledi.

Yapılan seçimler sonucunda yönetim kurulu üyeliklerine Reşat Behçet, Mustafa Gezen, Hasan Tuzcu, Tevfik Öven, Necip Sürer; denetleme kuruluna da Muhlis Çift, Mustafa Göktepe, Bekir Korkmaz seçildiler.

ERGANİ'DE DHKD KURULDU

5 Şubat'ta Ergani'de, ilerici aydın ve emekçileri biraraya getiren Ergani Devrimci Halk Kültür Derneği kuruldu. Geçici yönetim kurulu Mustafa Can (Başkan), Adil Papatya (yazman), İsmail Tektas (sayman), Nazım Cennat ve Halit Kaplan'dan oluşuyor.

Derneğin açılış konuşmasını yapan Mustafa Can, toplumların gelişim tarihinden ve Dünya'da ve Türkiye'de devrimci ve demokratik hareketin genel durumundan sözetti. Adil Papatya, yaptığı

konuşmada derneğin kuruluş amacını anlattı, faşizme, emperyalizme, sömürgeciliğe ve feodal gericiliğe karşı olduklarını, bu ilkeler doğrultusunda diğer devrimci ve demokratik örgütlerle dayanışma ve güçbirliği içinde olacaklarını söyledi.

Açılış toplantısında diğer demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri de söz alarak Ergani DHKD'nin kuruluşundan memnurluk duyduklarını belirttiler ve ona başarılar dilediler.

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 11. kuruluş yıldönümü 13 Şubat'ta İstanbul Spor ve sergi sarayında kutlandı. Toplantıya çok sayıda yerli ve yabancı kuruluş temsilcileri de katıldılar.

DİSK'in kuruluş yıldönümü şöleni, Genel Başkan Abdullah Baştürk'ün açış konuşmasıyla başladı. Binlerce kişinin katıldığı toplantıda Baştürk'ün konuşması coşkuyla alkışlandı. Baştürk konuşmasında, MC'nin düşmesi ve CHP'nin hükümet kurmasıyla faşizm tehdidinin ortadan kalkmadığını, bundan böyle de faşist güçlere gelişme olanağı verilmemesi ve onların geriletilmesi için

DİSK 11 YAŞINDA

tüm demokratik güçlerin dayanışma ve güçbirliği içinde mücadele etmeleri gerektiğini, DİSK'in bu konuda üstüne düşeni yapacağını belirtti.

DİSK, kuruluşundan bu yana geçen 11 yıl içinde devrimci sendikal mücadelenin iyi örneklerini vererek giderek güçlendi, saflarında yıldan yıla artan önemli bir işçi kitlesini birleştirdi. 15-16 Haziran direnişi, DGM'ne karşı girişilen Eylül

Direnişi ve burjuvazinin elli yılı aşkın bir süre devam eden yasaklama dönemi aşılarak başarılan güçlü 1 Mayıs gösterileri DİSK'in mücadelesinde unutulmamacak ve Türkiye işçi sınıfı bakımından onur verici olaylardır.

DİSK'e bağlı Maden-İş sendikasının yürüttüğü, 40 bin kadar maden işçisini ilgilendiren MESS direnişi de işçi sınıfının mücadelesi bakımından önemli bir

olaydır. Bu direniş kanlı MC iktidarı döneminde, oldukça güç koşullarda sürdürüldü. Onbinlerce maden işçisi aileleriyle birlikte fedakarca bir dayanmanın örneklerini verirken yurt içindeki ve dışındaki işçiler, devrimci ve demokratik güçler de maden işçileriyle örnek bir dayanışma gösterdiler. Gerçi bu direniş sonunda sendikaların tüm talepleri işverenlere kabul ettirilemedi, örneğin Eylül direnişinde işten çıkarılan işçilerin işlerine dönmeleri sağlanamadı, ama işveren, sendikaların ücret artışı ve kıdem tazminatlarıyla ilgili taleplerini kabul etmek zorunda kaldı.

DİSK Türkiye'de sendikal mücadelenin iyi örneklerini vermiş olmasına karşılık hatalar da yaptı. Örneğin, yakın bir dönemde, sendikaların kitle tabanındaki işçilerin çok değişik siyasi eğilimlerini göz önüne almadan onun belli bir fraksiyonun kuyruğunda gösterilmesi bunlardan biriydi. Bu durum elbette bir kısım yöneticilerin hatasıydı. Bu yanlış politika bir güç abartmasından kaynaklanıyordu ve bu yöneticilerin DİSK yönetiminde tasfiyesiyle sonuçlandı.

Diğer yandan DİSK, devrimci sendikal mücadelenin gerektirdiği bazı görevleri henüz yeterli biçimde yapamamaktadır. Bunların başında işçilerin eğitimi gelmektedir. İşçilerin, mümkün olduğu kadar çok sayıda, işçi sınıfının ideolojik ve politik doğrultusunda iyi biçimde eğitilmeleri gerekir. Devrimci mücadelenin ileri boyutlar kazanması, ideolojinin maddi bir güce dönüşmesi buna bağlıdır. DİSK'in bunu başaracak olanakları da vardır. Ama örneğin DİSK-KENT gibi fantastik projelerle uğraşırken eğitim konusunda yapılanlar sınırlı ve azdır.

Yine işçilerin, özellikle enternasyonalist eğitimi, işçi sınıfı mücadelesinin sağlıklı bir yolda yürümesi için büyük önem taşıyor. Şimdiye kadar, DİSK'in burjuvaziye karşı giriştiği önemli eylemlere rağmen bu konuda da yaptıkları azdır. Zaman zaman ise, eski genel başkan dahil, birçok yönetici, bu alanda burjuvaziye tavizler verdiler. DİSK, başta Türk ve Kürt işçileri olmak üzere çeşitli halkların işçilerini kapsamaktadır. Sendikaların üye yapısında, yönetiminde, mücadelesinde Türk ve Kürt işçilerinin ortak çabası, payı görmezlikten gelinemez. Bu nedenle, Türkiye işçi sınıfından söz ederken "Türk işçi sınıfı" terimini kullananlar, işçilerin ağzını değil, burjuvazinin ağzını kullanmış olurlar...

Sosyalistlerin DİSK içindeki çalışması ise, yönetime bir iki adam sızdırmak veya şu ya da bu sendikaların yönetimini kamplocu yöntemlerle ele geçirmek biçiminde değil, tabanda işçi kitlesi arasında ciddi, sabırlı, fedakarca çalışma yürütmekle mümkündür.

Geçen dönemde "Yaşasın DİSK" sloganının dillerine pelesenk yapan, bunu başlıca politik şiarları biçimine dönüştürmüş olan ve DİSK'in başarılarıyla birlikte hatalarını da alkışlayan kimseler ise, yönetim değişikliğinden sonra susmuşlar, bu sloganı da bir yana atmışlardır. Bu çevreler, diğer yandan DİSK'e yönelik yanlış politikalarını, kendi güçlerini abartma yöntemlerini de terketmiş değiller. Bunun bir uygulaması DİSK'in sözkonusu kuruluş yıldönümünde görüldü, MADEN-İŞ'ten sağlanan davetiyelerle salona gelen bir gençlik grubu, bu toplantıda da aynı sloganı tavrını sürdürdü. Ama bütün bu gürlü patırtı somut durumla çelişiyordu. Nitekim İ. Bilen'in mesajı DİSK Genel Yönetim Kurulu tarafından geri çevrildi.

Bu duruma düşenler kendi politikalarını gözden geçirmeli, hatalarını düzeltme yollarını aramalıdır.

DEMOKRASİ, ÖZGÜRLÜK SAVAŞINDA

- ROJA WELAT -

Arkadaşlar,

Halkımızın dili, kültürü ve tüm varlığı üzerinde uzun yıllardan beri en ağır baskılar uygulanıyor. Köyde, şehirde, okulda, askerde ve işde bu baskı ve horlanmayı üzerinde hissetmemiş bir tek ferdimiz yoktur. Ama diğer yandan halkımız, içinde yaşadığı insanlık şartlarına ve esarete artık eskiden olduğu gibi boyun eğmiyor, ulusal demokratik hakları için mücadele veriyor. Üçüncü sayıyı çıkan ROJA WELAT bu mücadelenin ürünüdür.

ROJA WELAT, Türkiyede çıkan büyük çapta ilk Kürtçe gazetedir. ROJA WELAT tüm emekçi halkımızın ve emekçilerin safındaki aydınların demokrasi ve özgürlük savaşına ışık tutan bir gazetedir. İşçilerin, köylülerin sömürücülere karşı birliğini, halkların kardeşliğini savunan bir gazetedir. Bu sebepten gerici ve ırkçı güçlerin gözüne diken gibi batıyor.

Gazetemiz ROJA WELAT ilk defa faşist baskıların en yoğun olduğu MC iktidarının son günlerinde, Eylül ayında yayınlandı. MC partileri, polisi jandarması ve komandoları ile gazetemize karşı saldırıya geçti. Sorumlu müdüründen matbaa işçilerine, satanlardan okuyanlara kadar tutuldu. MC iktidarının estirdiği bu terörün kanuni bir yanı da yoktu. Çünkü Türkiyede hiçbir kanun Kürt dilinde yayın yapılmasını yasaklamıyor. MC'nin ırkçı yöneticileri ve onların uşağı Ankara valisi: "Hangi dilde yayın yaparsanız yayın, yalnız Kürt dilinde yapamazsınız" diyordu. Kürt halkının varlığını inkarı ve halkları birbirine düşman etmevi resmi politika haline getiren ırkçı faşist yönetimlerden başka bir davranış beklenemez.

Bütün kanunsuz engellemelere ve saldırılara rağmen ROJA WELAT çıkmaya devam etti. Polis Ankara matbaalarını talan ederken, ROJA WELAT İstanbulda baskıya veriliyor, İstanbulda toplanmak üzere aranırken, Kürdistan şehirlerinde okunuyordu. Bir gecede bütün büyük şehirlerin duvarları ROJA WELAT ilanlarıyla donanıyor, Kürt devrimcileri karınca gibi her tarafa dağılarak gazetemizi kitleye ulaştırıyordu. Halkımızın devrimcileri faşist zorbalığa örgütlü çalışmayla nasıl kafa tutulacağını eşsiz bir örnekle gösterdiler.

Hepimiz biliyoruz ki, büyük sermayedarlar işçilerin köylülerin birliğini, halkların kardeşliğini savunan, sömürüye karşı çıkan gazeteleri yasatmamak için her çareye başvururlar. Patron uşağı gazeteler büyük sermayenin ilanlarıyla yasıyor. Gazetemizi yasatmak görevi biz emekçilere düşüyor. ROJA WELAT'ı kitlelere daha büyük çapta ulaştıralım ve her türlü desteği sağlayalım.

Tüm ilerici - Demokrat kişi ve kuruluşları ROJA WELAT'a yapılan baskıları kınamaya, ROJA WELAT'la dayanışma ve bağış yapmaya çağırıyoruz.

Bağış Hesap No. : 10717 777 - ROJA WELAT - BfG.
6900 Heidelberg

KAHROLSUN İRKÇİ- FAŞİST- SÖMÜRGEÇİ İKTİDARLAR.

YAŞASIN KÜRT HALKININ ULUSAL DEMOKRATİK HAKLARI İÇİN MÜCADELESİ.

BIJİ AZADİ, BİMRİ KOLEDARİ. (Yaşasın özgürlük, kahrolsun sömürgecilik.)

Şubat 1978

Fırat İşçi Dayanışma Derneği-

Nürnberg

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI

TÖB-DER 3. Olağan Genel Kurulu'nun aldığı kararların taşıdığı önem geçen hergün dahaiyi anlaşılıyor. Bu Genel Kurul'da alınan çeşitli kararlar arasında, "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" ve bu amaçla bir "Demokratik Eğitim Kurultayı"nın toplanması konulu kararlar ileri olduğu kadar tarihsel bir dönemi de noktalamaktadır. TÖB-DER yönetiminin işbaşına geldiği günden beri, bu kararların hayata geçirilmesi doğrultusunda sürdürdüğü yoğun çabalar ürünlerini vermişe başlamış.

Daha önceleri 22 Ağustos 1977'de toplanacağı duyurulmuş bulunan Demokratik Eğitim Kurultayı; herkesin, "MC'yi nasıl yıkabiliriz?" sorusuyla başbaşa bulunduğu bir döneme rastladığından kamuoyunda gerekli yankıları uyandırmayacağı gerekçesiyle 4 Şubat 1978'e ertelenmişti. Bu kadar önemli bir girişimin kamuoyuna mal olması için gerekliliklerin aranması, bu koşulların sağlanabilmesi zaman yapılması haklı bir gerekçedir. 4 Şubat 1978'de toplanacak olan bu kurultayın anlamını ve kendisinden beklenenleri ele almakta yarar görüyoruz.

Eğitim demokratikleştirilmesine ilişkin karar, demokratik öğretmen hareketinin verdiği boyutları kavramada önemli bir göstergedir. TÖB-DER, 70 yıl gibi uzunca bir geçmişli bulunan ve her adımda kendisini yenileyerek gelişen öğretmen örgütçülüğünün günümüzde ulaştığı aşamayı simgelemektedir. TÖS döneminin temel şiarı "Devrim İçin Eğitim"dir. Nitekim bu slogana uygun olarak toplanan eğitim kurultayına da "Devrimci Eğitim Şurası" adı verilmiştir. 1968'lerde devrimci kesimde hüküm süren keşmekeşliklerden öğretmenlerin de etkilenmiş olmaları, eğitim alanındaki yanlış hedefler göstermeleri doğal karşılanabilir. Günümüzde bile bu denli yanlışlarda ısrar edenler az değil. Gerek 1. ve 2. DEŞ'in bildirgelerinde gerekse bazı siyasi eğilimlerin eğitime ilişkin görüşlerinde dile getirilen istemlerin tümüne yakın bir bölümünün demokrat nitelikte oluşu da gösterilebilecek somut hedefin "eğitimin demokratikleşmesi" olduğunu kanıtlamaya yeter. Kişinin üretken ve yaratıcı yanlarını geliştirecek yerde törpüleyen, ezilen ve sömürülen emekçi kitlelerin eğitim ve öğretimi olanaklarını son derece kısıtlayan, üretici güçlerin gelişmesine olanak vermeyen; Kürt ulusunun ve diğer sayıca küçük halkların dillerini ve kültürlerini serbestçe geliştirmelerine izin vermeyen, bir eğitim düzeninin yürürlükte bulunduğu Türkiye'de gösterilmesi gereken hedef elbetteki eğitimin demokratikleştirilmesi olmalıdır.

4 Şubat'ta toplanacak olan Demokratik Eğitim Kurultayı'nın önünde büyük görevler duruyor. Bunların başında, mevcut eğitim sisteminin yapısını ve uygulamalarını Türkiye ve Dünya kamuoyuna teşhir etmek; çeşitli yönlerden yaklaşım sağlayarak olumsuzlukların temelindeki nedenleri ortaya koymak görevi yer alıyor. Eğitimin, toplumsal yapı içindeki yerini ve egemen güçlerin ona yüklediği görevleri bilince çıkararak, ırkçı-şoven ve asimilasyoncu politikanın dayandığı temelleri ve yöneldiği hedefleri açıklığa kavuşturmakta son derece büyük yararlar vardır. Böyle bir çaba çarpık ve temelsiz eğitim görüşlerinin etkisizleştirilmesinde, burjuvazinin yarattığı şartlanmaların kırılmasında etkili olacak, sağlıklı bir eğitim görüşünün oluşturulmasına büyük katkılar yapacaktır.

İkincisi de, eğitimin demokratikleştirilmesinden neyin anlaşılması gerektiği açıklik kazanacak, eğitim emekçilerinin, tüm ilerici ve yurtsever güçlerin önünde duran görevler daha da belirginleşecek, izlenmesi gereken yöntemler daha bir netleşecektir. Bu ikinci görevin yerine getirilebilmesi için, birinci görevin yerine getirilmesi gerekir. Yani eğitimin yapısı ve işlevleri açıklik kazanmadıkça, izlenecek politika ve eğitimin demokratlaştırılması konularında tutarlı bir görüş oluşturmak mümkün değildir. Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan beklenen bu iki görevin birarada gerçekleştirilmesi olmalıdır.

Eğitimin demokratikleştirilmesinin iki yönü vardır: Kişinin ve üretici güçlerin gelişmesine olanak tanıma; ezilen ulusun ve sayıca küçük halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki asimilasyonist baskının kalkmasını sağlayarak bu dil ve kültürlerin özgürce gelişmelerine ortam hazırlama.

Türk eğitim sistemi, demokratik özdene yoksundur. Kişinin üretken ve yaratıcı yanlarını geliştirmeye engeldir. Ezberci, kısır ve yoz okur-yazar yetiştiren çağdışı bir aygıt durumundadır. Türk eğitim sisteminin biçimlenmesinde, topluma politikasıyla ilişkilerinden çok dış güçlerin yani emperyalizmin etkileri daha büyük olmaktadır. Türkiye gibi ülkelerin ağır sanayilerini kurmaları yaklaşmış bulunmaması, şoven şartlanmaların kısa sürede kırılabileceğini göstermek Kürt halkının ulusal ve demokratik hakları üzerindeki baskı ve zulmün uzun ömürlü olamayacağını göstermektedir.

TÖB-DER 3. Olağan Genel Kurulunun aldığı "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" kararı, tarihsel bir değer taşıdığı gibi, demokratik öğretmen hareketinin gelişmesi yönünden de bir döneme vurgulamaktadır. Tarihsel değeri; işçi sınıfı adına yola çıkarak, hatta işçi sınıfını yalnız kendilerinin temsil ettikleri iddiasında olan bazı siyasi partilerin göremedikleri ya da görmeyenlikten geldikleri gerçeği dile getirmiş olmasındadır. Türkiye koşullarında demokratikleşmenin, buna bağlı olarak eğitimin demokratikleştirilmesinin ikili yanını bazı sol parti ve eğilimlerden önce bir demokratik kitle ve meslek örgütü olan TÖB-DER'in görmüş olması oldukça ileri ve sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan diğer demokratik güçlerin, özellikle de bazı siyasi görüşlerin kendi tavırlarını yeniden gözden geçirmelerini de gerektirecek nitelikte bir karardır.

Bu temeller üzerinde biçimlenen eğitim politikası kişinin ve üretici güçlerin gelişmesinde en büyük engellerden biri olarak karşımıza çıkar. Eğitimin daha önce belirtilen nitelikleri bir yana, okulların oranının düşük olması, yeterli araç-gereçten yoksun bulunması, öğretim programlarının ırkçı-şoven ve asimilasyoncu yanlarının gittikçe koyulaştırılması, eğitim emekçileri üzerindeki baskı ve zulmün derinleştirilmesi ve benzeri etkenler bir eğitim çıkması ile karşı karşıya kalındığının en açık göstergeleridir. Bütün alanlarda olduğu gibi eğitim alanındaki olumsuzlukların da ağır yükünü emekçi halkımız omuzlamaktadır. Okuyamayan o, gelişmeleri izleyemeyen o, bilimin ışığından mahrum bırakılan o, sınıfsal bilinç almaması engellenen yine odur. Tüm emekçi sınıf ve tabakaların eğitim olanaklarından yararlanmasını sağlayarak üretici güçlerin gelişmesine çalışmak her yurtseverin başlıca görevi olmalıdır. Eğitimin demokratikleştirilmesine çalışmak, bu uğurda en etkili mücadeleyi vermek görevi TÖB-DER'e olduğu kadar tüm demokratlara ve devrimcilere düşer.

Eğitimin demokratikleştirilmesinde ikinci ve bizim için en önemli görev de, eğitimin egemen ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uygulamaların ortadan kaldırılması, Kürt dili ve kültürü üzerindeki asimilasyonist uygulamaların bertaraf edilmesidir. Kürt ulusunun ve sayıca küçük diğer halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki baskıların kaldırılmasını hedeflemeyen bir eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesi eksiktir kavranılmamıştır, şoven doğrultudan kurtulmamış demektir. Türkiye koşullarında, demokratik eğitim mücadelesi belirtilen öğeleri içermek zorundadır.

Soruna bir bütün olarak bakıldığında kişinin ve üretici güçlerin gelişebilmesi için Kürt dili ve kültürü üzerindeki insanlık dışı, anti-demokratik baskı ve uygulamaların kaldırılması zorunludur. Ulusal ve etnik gruplar kendi ana dillerinde eğitim yapmadıkça, kendi folklorlarını serbestçe geliştirmedikçe üretici güçler nasıl gelişecek, kişinin özgürce gelişimi nasıl sağlanacaktır?

Kürt ulusunun ve diğer sayıca küçük halkların dilleri ve kültürleri üzerinde sürdürülmesi olan, insanlığa ve uluslararası antlaşmalara ters düşen uygulamalar yalnızca burjuvazinin ve gericiilerin işine yarar; emekçi halkın bunda hiç bir çıkarı yoktur, olamaz da. Egemen ulusun burjuvazisi kendi pazarında tek

bir dilin konuşulmasını karar altına almakla üretim ve tüketim mekanizmasını kontrol etmeyi, kendi çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır. Bu ise hem ezen ulus hem de ezilen ulus emekçilerinin çıkarlarına tersdir.

Gerçek bu olduğu halde bazı emekçi kesimlerin ve emekçilerden yana aydınların bu konuda açık bir politika izlememeleri, şoven davranışları gözlenebilmektedir. Kimileri durumu kavramadıkları için, kimileri de işin farkında oldukları halde burjuvazinin ve gerici güçlerin şımşeklerini üstlerine çekeceklerinden korktukları için burjuvazinin yararına davranmayı yeğlemekte, bu ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uygulamalara karşı çıkmamaktadırlar. Türk burjuvazisi, Kürt halkının ve diğer sayıca küçük halkların dillerini ve kültürlerini "milli birliğin korunması" amacıyla yasakladığını savunuyor; bu doğrultuda sürdürmekte olduğu propagandalarla bazı emekçi kitleleri ve aydınları şartlandırmaya çalışıyor. Bu alanda başarılı olduğunu söylemek zorundayız. Ancak, değişen ve gelişen dünyada bu yalan ve safsataları daha uzun sürmeyecek, dünyanın diğer köşelerinde yenildiği gibi Türkiye'de de elbette yenilecektir. Devrimci ve demokratik güçlerin daha şimdiden attığı adımlar, şoven şartlanmaların kısa sürede kırılabileceğini göstermek Kürt halkının ulusal ve demokratik hakları üzerindeki baskı ve zulmün uzun ömürlü olamayacağını göstermektedir.

TÖB-DER 3. Olağan Genel Kurulunun aldığı "Eğitimin Demokratikleştirilmesi" kararı, tarihsel bir değer taşıdığı gibi, demokratik öğretmen hareketinin gelişmesi yönünden de bir döneme vurgulamaktadır. Tarihsel değeri; işçi sınıfı adına yola çıkarak, hatta işçi sınıfını yalnız kendilerinin temsil ettikleri iddiasında olan bazı siyasi partilerin göremedikleri ya da görmeyenlikten geldikleri gerçeği dile getirmiş olmasındadır. Türkiye koşullarında demokratikleşmenin, buna bağlı olarak eğitimin demokratikleştirilmesinin ikili yanını bazı sol parti ve eğilimlerden önce bir demokratik kitle ve meslek örgütü olan TÖB-DER'in görmüş olması oldukça ileri ve sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan diğer demokratik güçlerin, özellikle de bazı siyasi görüşlerin kendi tavırlarını yeniden gözden geçirmelerini de gerektirecek nitelikte bir karardır.

Bu karar bir dönemeç de noktaltıyor. TÖS'den beri süregelen, günümüzde bile ardılırlarında bulunduğu "Devrim İçin Eğitim" yanlısını geride bıraktığı için de ayrı bir önem taşımaktadır. Bu karar şöyledir:

"TÖB-DER, eğitimin emperyalist, feodal, ırkçı-şoven ve diğer her türlü gerici, baskıcı etkiden kurtararak; biçimde ulusal, öзде emekçi halktan yana bir niteliğe kavuşturulması için mücadele eder.

Dilin ve kültürün, üretim güçlerinin, özellikle de kişinin gelişmesindeki önemli payı gözönüne alınarak; bu konuda temel insan ve hak ve özgürlüklerine aykırı bir biçimde dil ve kültür üstüne konan engellerin kaldırılması, emekçi halkın ilerici kültürünün gelişmesi için her türlü kolaylığın ve olanagın sağlanmasını zorunlu görür ve bu konuda demokratik bir kitle örgütü olarak kendine düşen görevleri yapar."

Eğitimin demokratikleşmesi için TÖB-DER büyük ve çetin bir mücadele veriyor, tüm etkinliklerinde ırkçı-şoven ve asimilasyoncu eğitim düzeninin ortadan kaldırılarak eğitim demokratikleştirilmesini, "biçimde ulusal, öзде emekçi halktan yana" bir eğitim düzeninin kurulmasını öneriyor.

Bugün Kürt halkının dil ve kültürünü asimilasyon yoluyla yok etmeyi planlayıp yürüten Türk burjuvazisi, kültür birikiminin ilerici özünü işlemiyor, Türk ve Kürt emekçilerine egemen sınıfların gerici kültürünü ve toplumsal değerlerini dayatıyor. Esasen başka türlü davranmasını beklemek de mümkün değildir. Sömürgeci burjuvazi, zulüm ve sömürü düzenini sürdürmek için eğitimi başlıca araçlardan biri olarak kullanmakta, kitleleri bu düzenin yararlı ve en iyi olduğu doğrultusunda şartlandırmayı amaçlamaktadır. Emekçi halktan yana ve onun dünya görüşü ile yönlendirilen bir eğitim sisteminde asimilasyondan söz etmek elbette mümkün değildir. Sosyalist ülkelerde, özellikle Sovyetler Birliği'nde her ulus ve etnik gruplar kendi ana dillerinde eğitim yapmakta, kendi kültürlerini özgürce geliştirmektedirler. Öte yandan, her sosyalist ülkede izlenen eğitim sisteminde egemen olan görüş işçi sınıfının dünya görüşüdür. Başka bir

deyişle, ulusallık biçimsel bir durumdur; tümünde işçi sınıfının dünya görüşünün egemen olması eğitimin ve diğer etkinliklerin yönlendirilmesinde bu dünya görüşünün ortak bir belirleyici olarak rol oynaması sorunun özünü ortaya koymaktadır. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin 15 cumhuriyette oluşması biçimsel bir durumdur; ama tümünde de işçi sınıfının dünya görüşünün egemen olması, hayatın her alanında geçerli kılınması sorunun asıl yanını göstermektedir. Çok uluslu ülkelerde eğitimin demokratikleştirilmesi olgusunun dayandığı mücadele stratejisinin TÖB-DER'in Genel Kurul kararında belirtildiği gibi, "biçimde ulu-

sal öзде emekçi halktan yana" olması doğru olduğu kadar tarihsel değeri büyük olan bir tesbittir.

TÖB-DER, baştan beri anlatmaya çalıştığımız durumları görebilmiş, eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda etkili ve sistemli bir mücadeleyi verme sürecine girmiştir. İşte "Demokratik Eğitim Kurultayı" bu inancın bir girişimi olarak gerçekleştirilmektedir.

Bu kurultayın programına bakıldığı zaman, gerek bildirge sunucularının seçiminde, gerekse konuların tesbitinde demokratik ögenin ağır bastığı hemen göze çarpıyor. Şurası unutulmamalıdır ki, Türkiye'de, belirtilen anlamda eğitimin demokratikleştirilmesi; salt

TÖB-DER'in girişimleriyle başarıya ulaşmaz, Türkiye ölçüsünde işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıf ve tabakalar ile Kürt halkının anti-sömürgeci ve anti-feodal devrimci güçlerinin ortak mücadeleleri asıl tayin edici olacaktır. İşte TÖB-DER'in vermekte olduğu mücadele ve anlamda ileri bir adım, mücadelemize katkısı büyük bir girişim olarak değerlendirilmelidir.

Not: Bu yazı Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan önce yazılmıştır.

DEK TARİHİ ÖNEM TAŞIYAN KARARLAR ALDI

4-11 Şubat tarihleri arasında Ankara'da toplanan Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) gerek eğitim açısından, gerek genel olarak devrimci ve demokratik mücadele açısından tarihi önem taşıyan kararlar aldı.

TÖB-DER tarafından düzenlenen kurultaya, öğretmen temsilcilerinin yanı sıra, çok sayıda demokratik örgüt temsilcisi, FİSE Genel Sekreteri, DISK temsilcileri de katıldılar. Ayrıca çeşitli siyasi partiler ve demokratik kuruluş başkanı ve yöneticileri, parlamenterler, Milli Eğitim Bakanlığında üst düzeyde görevli kişiler de toplantıyı konuk olarak izlediler. Siyasi Parti başkanı ve temsilcileri, FİSE Genel Sekreteri ve DISK temsilcisi birer konuşma yaptılar.

Kurultay'da çok sayıda, eğitim sorunlarını ve çözümlerini konu edinen bildiri sunuldu, paneller düzenlendi. MC iktidarının ağır baskı şartlarında hazırlık çalışmaları yürütülen ve düzenli bir şekilde başarıyla gerçekleştirilen kurultay öz olarak da önemli sorunları tartıştı ve karara bağladı. Kurultay binlerce kişi tarafından izlendi.

Bu kurultayın dikkat çeken başlıca özelliği, eğitim sorunlarının diğer toplumsal, ekonomik sorunlarla ilişkisi içinde ele alınışı oldu. Temmuz 1976'da yapılan TÖB-DER kongresinde tespit edilmiş olan demokratik eğitim ilkelerine uygun olarak sorunlar tartışıldı ve öneriler getirildi. Bugünkü eğitim sisteminin burjuva karakteri, onun, bir avuç burjuva ve büyük toprak sahibinin, egemen sınıfların çıkarına hizmet ettiği, ırkçı-şoven-asimilasyoncu karakteri vurgulandı. Demokratik eğitimin öz bakımından emekçi halktan yana (sosyalist) biçim bakımından ulusal (herkesin ana dilinde yapılan) bir eğitim sistemi olduğu belirtildi. Sorunlar bu temel ilkeler açısından tartışıldı.

Yine bu kurultayda, şoven burjuvazinin Kürt halkının dili ve kültürü üzerinde uyguladığı baskılar, asimilasyon uygulaması özellikle protesto edildi. Kürdistan'dan gelen delegelerle ülkenin çeşitli bölgelerinden gelen diğer delegeler tam bir dayanışma halinde burjuvazinin şoven politikasına, sömürgeci tutumuna karşı çıktılar ve Kürt halkı ile diğer sayıca küçük halkların kendi dillerinde eğitim haklarını savundular.

Yıllar boyu Kürt halkının varlığını inkar eden, onu eritmeye çalışan ve eğitim emekçilerini de bu amaçla kullanmak isteyen burjuvazi için bu büyük bir samar oldu. Bir yandan işçi sınıfının, diğer yandan Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinin vardığı

DEK'ten bir görünüş

düzey, egemen sınıfların eğitim politikalarını iflasını da birlikte getirmektedir.

DEK'in vardığı çözümler, aldığı kararlar gerçek anlamda ancak demokratik bir toplumda hayata geçebilir. Eğitim emekçileri ve kurultaya katkıda bulunan diğer demokratik güçler, bu konuda başlıca hedefleri belirlemişlerdir ve bunun için mücadele edeceklerdir. Bu mücadele burjuvaziyi geriletecek ve demokratik güçler açısından yeni olanaklar sağlayacaktır.

Kurultay'da oybirliğiyle alınan sonuç bildirgesini, saygılarımızla yetmediği için bu sayıda yayımlayamadık, onu gelecek sayıda yayımlayacağız.

DEK, ROJA WELAT ÜZERİNDEKİ BASKILARI PROTESTO ETTİ

Devrimci Eğitim Kurultayı'nda, genel olarak ilerici, demokrat, devrimci basın, özel olarak da gazetemiz üzerindeki ağır baskıları oybirliğiyle protesto edildi. Buna ilişkin kararı aşağıda sunuyoruz. Bu karar, Kürt ve Türk emekçileri, aydınları arasında dayanış-

DEK delegelerinin Eğitim Enstitülerine ilgili protesto gösterisi

mayı, güveni arttıran, kıvanç verici, devrimci bir karardır:

Karar No 4:

Yıllar boyu ilerici, demokrat, devrimci basın ve kültür üzerinde uygulanan ve düşünce özgürlüğünü, kültür ve sanat alanındaki özgür gelişmeyi hiçe indiren ağır baskılar günümüzde de devam etmektedir. Son yıllarda bu baskıların daha da şiddetlendiği görüldü. Birçok yazar, yavınca, gazete ve dergi sorunlusu, hatıta bunların sahipleri, dağıtıcıları, okurları, baskı ve kovuşturmalara, saldırı ve işkencelere uğradılar. Faşist saldırganlık sonucu hayatlarını yitirenler oldu. İktidar son aylarda Türkçe-Kürtçe dillerinde yayın hayatına atılan Roje Welat gazetesinin yayından alıkmak için Anayasayı da açık biçimde çiğnedi. Bunu başaramayınca, gazetenin fiilen basımını, dağıtımını ve okunmasını engellemek için ağır polisive tedbirlere başvurdu. Bu gazeteyi dağıtan ve okuyan birçok kişi halen çeşitli illerde tutuklu bulunmaktadır.

Kurultayımız, basın ve kültür üzerinde süregelen ağır baskıların düşüncenin özgürlüğü ile bağdaşmadığını, bu uygulamaların gerek 1961 Anayasasına, gerek Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisine ve Helsinki Konferansı ilkeleri başta olmak üzere, diğer uluslararası sözleşmelere aykırı düşüldüğünü, anti-demokratik, ırkçı ve şoven bir karakter taşıdığı belirtir. Kurultayımız, tüm ilerici, demokrat basın ve bu arada Roja Welat gazetesini üzerindeki ağır baskıları protesto eder, bu duruma bir an önce son verilmesini ister.

Kurultayımız, ülkemizde düşünce özgürlüğünün tam anlamıyla gerçekleşmesinin gereği ve bir parçası olarak basın ve kültür üzerindeki her türlü engellemeyi kaldırılmasını ve her türlü ırkçı-şoven uygulamaya son verilmesini ister ve bu uğurda mücadele eder.

Demokratik Eğitim Kurultayı'nda, Filistin halkı ve öğretmenleriyle, ilgili olarak da şu karar alındı:

Karar No: 6

"Ulusal kurtuluş mücadelesi veren halkların kurtuluş savaşlarının emperyalizme ve sömürgecilik karşı zafer kazanacağına olan sarsılmaz inancımızla Filistin halkının ve öğretmenlerinin, emperyalizme ve siyonizme karşı verdiği haklı mücadelelerini TÖB-DER'in düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayı olarak destekleriz."

FAŞİZM DUJMINÊ HEMÛ XEBATKARAN Û HEMÛ GELAN E

HİŞYAR

Faşizm dî navbera herdu şerê dinyayê da li Evrûpê geş bû, li hin ciya jî bû iqtidar. Sazûmana faşistîya evîl li Italyê bî destê Musolini hat avakirin. Pey da li Elmanyê bî navê Adolf Hitler yek rabû, ewî serê hêzên faşist kışand û jî Musolini xirapîr xwin rijand. Faşizmê zulm û zordestî dani li ser karker û xebatkaran, li ser gelên bîndest.

Faşizm texlîtek jî sazûmana kapitalîstan, ango xwedî sermiyanan e. Sazûmana kapitalîstan li her derê û tim bî yek texlît, ango wek hev nine. Burjuvazî, li her derê, karkeran û hemû xebatkaran dîxapîne, jî wan zêde distîne û kêm dîde wan, heqê wan dîxwe, jî wan dîmite û li wan neheqî û tedayê dîke. Lê li hin ciyan, hin heqên demokratîk jî dîde çin û tebeqeyên xebatkar. Wek heqê komel û parti dani-nê, heqê kar berdî (grev), heqê çapvanîyê û hwd... Lê bî rastî, ev heqên han ne bî dîxweşîya burjuvazî hatîne dayîn; çîne karkeran û hêzên demokrat bî xebat û têkoşîn ev standî ne.

Li hin ciyan jî çavê burjuvazî bar nake ku van heqan jî bîde xebatkaran. Heke ev bîkare zora xebatkaran bibe, hemû heqên demokratîk jî wan distîne û li welat sazûmanek zordestî serrast dîke. Ew bî vi awayî, hin zefîr qimeta zêde jî karkeran distîne, têkoşîna wan dîpêlxîne û gelê xebatkar dîke bî lepê xwe. Ev sazûmana faşist yeka han e. Ev sazûmana burjuvazîya herî paşverû, xwini û nijadperest e.

Sazûmana faşist dî dewra emperyalîzmê da xuya kir. Dî destpêka Sedsala Bîstan da

emperyalîzmê edî gihîştibû bîndahiya xwe. Dînya dî nav dewletên emperyalîst da parva bîbû û edî li rûyê erdê cihê wala ne mabû. Jî bo wê dewletên emperyalîst ketîbûne hev, şerê hev û du dîkîrîm, dîxwestîm ku jî nuh ve dinyê parva bîkîm. Emperyalîzm gihîştibû mezînahîya xwe, edî ber bî jer dîçû. Dî sala 1917'da li Ûrîsîyê ev sazûmana kewn helîşî û li ciyê wê sazûmanek nuh, sazûmana karkeran-sosyalîzmê destpê kir. Li welatên kapitalîst yê dî jî tevgera karkeran û xebatkaran dî dî rîya sosyalîzmê da pêş da dîçû. Li aliyê dîm, dî welatên bîndest da gelên gurtî bo azadî û serxwebûnê dîxebîtîm, humber emperyalîst û kolonyalîstan şer dîkîrîm. Dî vê tenganiya mezîm da burjuvazî hewcedarê sazûmanek zordestîr bû. Da ku bîkare têkoşîna xebatkaran bîpêlxîne, şerê gelên bîndest bîtemîne, jî karkerên xwe û jî gelên bîndest zêde qezenc bîstîne; zêde leşker xwedîke, bî çek bîke û sazûmana xwe bajoy. Sazûmana faşist dî rewşa han da xuya kir.

Şoresgerê mezîm Georgî Dîmitrof, derheqê faşîzmê da usa dîbêje:

1. Faşîzm dujminê karker û hemû xebatkaran e.

2. Faşîzm perezgerê sermiyan e, hefsarê wî jî dî destê burjuvazîya mezîm, burjuvazîya yekdest da ye.

3. Faşîzm, êrîş bîrîna sermayê yê li ser xebatkaran u bîndestan.

4. Faşîzm, şovenîzma paşverû û nijadperestîya emperyalîzmê xwinmuj e. Faşîzm, dîktatorîya burjuvazîya mezîm e.

Faşîzm dî şopa şovenîyê de dajoy û doza

nîjadperestîyê dîke. Musolini, nijadê Italyanan bîlînd dîdî û dîgot "Behra Spi gola me ye". Hitler jî doza Cermentîyê dîkar, dîgot, "Jî Cermentan bîlîndîr nijad tîne. Cermentan sis in; bejn dîrej, çavşîn, porzer û jêhati ne. Heqê wane ku ew dinyayê bêxîne bîn lepê xwe û gelên dîm yek "barbar" idare bîkîm... "Hitler û yê wêk wî, bî van gotînen çewt gelê Eleman jî xapandî û bî dî xwe xîstîm. Wî ajot ser Cuyîyan, êrîşî ser cînarên xwe kir, Şerê Mezîm yê Duwemîm derxîst. Bî milyon Cuyî dî bîm tîda û zulmê faşîstan da hatîm kûştîm. Faşîstan ew avêtîm fîrman, şewîrandîm, bî dîmanexenîqandîm û jî laşê wan sabûn çêkîm.

Faşîstan, bî çavşorî û harbûyî ajotîm ser welat û gelên dîm. Dî şerê duwemîm de li gelek welatan kevîr li ser kevîr ne ma. Jî çîl milyonî zêde merrî mîr, jî wê zêdetîr jî seqet bûn. Xasîma li Yekîtiya Sovyetan. Li wê bîst milyon kes mîrîm; rê û pîr, bajar, gund û pavîke xîrav bûn. Elmanyê bî xwe jî bela xwe dî, şer wîndakîr, welat xîraw bû, gelê Eleman perîşan bû.

Pîştî Şerê II. yê mezîm, pîştî faşîzmê hat şîkandîm, sazûmana faşîst li Elmanyê, Italyê û hin welatên dîm hat helîşandîm. Gelek kesan gotîm ku faşîzm edî nîkare rabe. Lê em dîbîm ku li dîne da, li gelek ciyên dîm faşîzm dîsa serê xwe radîke.

Li İspanyê sazûmana faşîst heya vê nêzîkî ma. Çend salan berê, li welatek demokratîk da, li Şîlîyê bî arîkariya emperyalîstên Amêrikayî sazûmana demokratîk hat xîrawîrîm û li ciyê wê sazûmanek faşîst serrast bû. Faşîstan li Şîlîyê zehf xwin rijandîm. Ew sazûmana faşîst hin jî dewam dîke, zulma xwe li ser karker û gundîyên Şîlîyê, li ser hêzên pêşverû û demokrat dajoy.

Dî van salên çûyî de Li Yunanîstan û Tîrkiyê jî faşîstan serê xwe bîlînd kîrîm. Li Yunanîstanê cuntaya faşîst heft salan hukîm kir. Li Tîrkiyê jî bî tevgera 12 Adarê, hêzên faşîst hukîm bî dest xwe xîstîm, erîşî ser hêzên pêşverû kîrîm, bî hezaran kes gurtîm, li wan tîda û zulmîm kîrîm, gelek kes kûştîm. Hukma wan dewam nekîr, lê hin jî şerê wan û hêzên demokratîk dewam dîke.

Hin jî, li gelek welatan partîyên û çetên faşîst hene. Ew dîxwazîm dîsa hukîm bî destîxîm û humber hêzên pêşverû şer dîkîm.

Gere be zanîm kû, heyani ku li dinyê emperyalîzm, kolonyalîzm û sazûmana kapitalîstî hebe, li dinyayê zordestî, koledarî jî dîbe û faşîzm jî xuya dîke. Bona ku faşîzm novedarê dewlemendîyê û çoyê zordestan e.

Iro li welatê me jî em dîbîm ku faşîst dujminê karkeran, gundîyan û hemû bîndestan in. Ew naxwazîm ku xebatkar hîşyarbîm, yekbîm, bo mafên xwe bîxebîtîm, jî bîçîrî, betalî û bêaxîyê, jî belengazî û pêrîşaniye xîlasbîm. Ew nijadperestîyê dîkîm û bî wê pîrkesan dîxapîm. Ew dujminîhiya gelê Kurd û gelên dîm dîkîm. Ew naxwazîm ku gele Kurd hîşyarbe, bo mafên xwe yê mîrovî û civakî bîxebîte, azad û rîzgar be.

Faşîzm dujminê hemu gelan e, hemû xebatkaran e, hemû bîndestan e. Bona vê yêkê, dîvê hemû gel, hemû xebatkar û bîndest jî dî jî faşîzmê yekbîm, bî hevra şerê wê bîkîm û pîştî wê bîşkênîm.

Iro welatê Kurdan nav sê-çar dewletan da perva bûye, Kurdistan buye kolonîya wan, şunda ma ye; gelê Kurd xîzan û nezan bûye. Faşîzm hebe û nebe jî heya ku burjuvazîya kolonyalîst li wan welatan li ser hukîm e, heya ku li van welatan sazûmanên demokratîk çê nebe û gelê Kurd jî rîzgar nebe, doza xîlasbûna gelê Kurd naqede. Lê dîsa jî çawa gelê Kurd bo rîzgariya xwe humber kolonyalîzmê şer dîke, hewce ye, her usa jî humber faşîzmê jî şer bîke. Bona ku faşîzm jî sazûmana kolonyalîstan e, sazûmana burjuvazîya ya herî paşverû, xwini û nijadperest e.

Kürdistan'da bir gösteriden sonra durum...

"YEK DIKE, YÊ DİN XIRAW DIKE"

İjar lı dora xwe binherm, çawa ji pir "şoreşger" hene.. Hemu ji doza xilasbuna welat u gel dikan. Le gotma yeki bi ye din nagire. Nav hev da belav bune u şere hev u du dikan. Gelek in, le be yekiti u be hez in.

Hin hene bi cameri u baqlı dixebitin, tevgerê pês da dibin, xebata wan li ber çavan e. Hin ji hene bi laf u gefan doza şoreşê dikan, le tışteki peş da nabin, tene şuxul tevlihev dikan u ber linge cameran dibin dirêx u kevir...

Waxteki gundiyeke hebû. Yeki jir, baql u jêhati bû. Ji xwe ra bexçek serrastkir. Tê da sev, hunar, bayiv u fekiyen din hebûn. Wi rind bala xwe dida bexçê xwe. Xweliya we mer dikir, dar dadipeçan, avdîdan u rojen havin u payize, gava ku feki digihştin, ew kom dikir, dîbur li bajar difiroto; bi vi awayi idare xelke mala xwe xweş dikir.

Çar kurê wi hebun. Wi tim ji kuren xwe ra digot: "Bala xwe rind bidine bexçe. Guh bidin der u dorê xwe, tışten nuh hinbin, le gotma herkesi ji mekin."

Piştî mirina wi kure wi ye mezin li gund ma. Herseye din, yek çu Edene, yek çu Stembole, ye din ji çu Elmanyê ku bixebitin. Çend sal derbaz bun, rojeki kure mezin got:

"Ev dar edî qert bûne, eze wan rakim u yen nuh dayim". Usa kir, bexçe paqışkir u ajen nuh danin. Hin salek derbaz ne bibû ku birayê duwemin ji Edene vegeri hat. Li bexçe niheri u got:

"Ev dar dereng mezin dibin. Were em ciye wan bûn pemu. Zêtir qezenc je distinin."

Usa kirin, dar rakirin u li ciye wan pemu ajotin. Sala din birayê sewenin ji Stembole vegeri. Evi got:

"Bi pemu tîşt dernakeve, werin em mîrişkan xwedikin. Hêk li bajar gelek pere dikan; eme di demek kurt da dewlemendbin..."

Biraye duwemin razi ne bû, le disa ji xwestina wi hat ci. Ewane zevî xiraw kirin u pine mîrişkan çekirin. Hin pin nuh tamam bibûn ku birayê çaran ji Elmanyê vegeri. Wi got:

"Em ve dere bikin biraxane, baştir e... Gundi ku ben-biçin, bes e. Gelek turist ji ben u em bi milyon pere qezençkin..." Hinan got dibe, hman got nabe, le biraye piçûk zora wan bir u pin xiraw kirin, li ciye wan biraxenek çekirin.

Piştî ew kar ji rast ne çû. Ne turist hatin gund, ne ji gundi hini biraye bun. Kara her çar biran vexwarina bira bû.

Sal derbaz bun u ewana tucar qeziye xwe yek nekir. Yek digo bexçe, ye din digo pemu; yeki digot mîrişk u ye din digot tîşteki din.. Ji çar seri çil peşneyar derdiket...

Miroven ku erdê xwe u dora xwe nasnakin, li tîştan dinherm u ji wan dersên baş nasinin u tene wek meymunan zerva xelke dikan, wek wan çar biran in. Şoreşgeri ji usa ye. Dîve meriv li der-dorê xwe binhere, zanina xwe firehke, di tevgera xwe da ji wan feyde bibine; le dîve welatê xwe u civata xwe ji rind nas bike, zerva xelke neke.

"Birinin yaptığını öteki bozuyor..."

Bir kez çevrenize bakın, ne de çok "devrimci" var.. Tümü de ülkenin ve yurdun kurtuluşu için çalıştıklarını söylüyorlar. Ama birinin dediği diğerininkini tutmuyor. Birçok parçaya bölünmüşler ve birbirleriyle kavga ediyorlar. Çoklar, ama güçsüzler, birlik değil.

Bazıları yiğitçe ve akıllıca çalışıyorlar, mücadeleyi geliştiriyorlar; onların çabası gözler önünde. Bazıları da sivri laflarla devrimcilik davası güdüyorlar, ama birşeyi ileri götürdükleri yok; yalnızca işleri karmakarışık ediyorlar ve gelişmenin önüne bir dikan, bir taş gibi dikiliyorlar.

Bir zamanlar çalışkan, akıllı, becerikli bir köylü vardı. Bir bahçe kurdu. İçinde elma, nar, badem ve başka meyva ağaçları vardı. O, bahçesine iyi bakıyordu. Toprağını belliyor, ağaçları budu-

yor, suluyor, yaz ve sonbahar günlerinde meyvalar olgunlaşınca onları götürüp kentte satıyor, böylece ev halkının geçimini bir güzel sağlıyordu.

Dört oğlu vardı. Her zaman onlara şöyle derdi: "Bahçenize iyi bakın. Çevrenizde olan bitene kulak verin, yeni şeyler öğrenin, ama herkesin dediğini de körükörüne yapmayın."

Onun ölümünden sonra büyük kardeş köyde kaldı. Diğer üç kardeşten biri Adana'ya, diğeri İstanbul'a, üçüncüsü de Almanya'ya çalışmaya gittiler. Bir kaç yıl geçti, bir gün büyük kardeş şöyle düşündü:

"Bu ağaçlar artık kocadılar. Onları söküp yerlerine yenilerini dikeyim" Ve öyle yaptı. Bahçeyi temizleyip yeni fidanlar dikti. Bir yıl geçmeden ikinci kardeş Adana'dan döndü. Bahçeye bakıp şöyle dedi:

"Bu ağaçlar geç büyür. Gel burayı pamuk yapalım, daha çok kazanırız."

Öyle yaptılar, fidanları söküp yerine pamuk ektiler.

İkinci yıl üçüncü kardeş İstanbul'dan döndü. O da şöyle dedi:

"Pamuktan birşey çıkmaz, gelin tavuk besleyelim. Yumurtalar kentte çok prara ediyor. Kısa sürede zenginleşiriz."

İkinci kardeş razı olmadı ama, yine de onun isteği yerine geldi. Onlar, tarlayı bozup yerine tavuk kümesleri yaptılar. Daha kümesler yeni bitmişti ki dördüncü kardeş Almanya'dan döndü. Kardeşlerine dedi ki:

"Burada bir birahane kursak daha iyi. Köylüler gelip gitse yeter. Buraya bol turist de gelir ve milyonlar kazanırız.." Bazıları olur, bazıları olmaz dediler; ama sonunda küçük kardeş onlara üstün geldi; tavuk kümeslerini yıkıp yerine bir

birahane kurdular.

Sonra bu iş de iyi gitmedi. Ne köye turistler akın etti, ne de köylüler biraya alıştılar. Her dört kardeş içtikleri birayla kaldılar...

Yıllar geçti, onlar bir türlü sözbirliği edip bir işte karar kılamadılar. Biri bahçe diyordu, diğeri pamuk; biri tavuklar diyordu, diğeri bir başka şey... Dört kardan kırk türlü öneri çıkıyordu...

Topraklarını, çevrelerini tanımayan; gördüklerinden iyi dersler alamayan ve başkalarını maymun gibi taklit eden insanlar işte bu dört kardeş gibidirler. Devrimcilik işi de böyledir. İnsan, çevresinde olan-bitene bakmalı, bilgisini genişletmeli, mücadelesinde bütün bunlardan yararlanmalı; ama kendi yurdunun ve toplumunun şartlarını da iyi tanımalı, başkalarını körükörüne taklit etmemeli.

DÜRMÜŞ BÛ DÜRMAMİŞ

Waliye Enqere yê çûyi, Dürmüş Yalçın, gelek nav û deng da bû. le em bêjin bi kirinek rind an bi marifetek baş, na. Ewi gelek tavgirêdanê demoqrat yên xortan û melliiman da girtin. Wî li ser ROJA WELAT zordestiyên ne diti kir.

Durmüş Efendi çend caran di telewizyonê da xuya kir, derheqa kirinên xwe da xeberda. Bi dengê zîrav û jar, wek dengê zarokan. Dixwest bi egidi û mîrxwasi xeberda. Lê ji dest ne dihat. Ew xulamê iqtidara çûyi bû u wek hemû xulamên, pozbilundiya wi ji sist û bê bingeh bû. Xurtiya xulamên wek ronahiya hîvê bê xeml e, hîva ku ronahiya xwe ji rojê dên digre...

Mirovê ku ava zemzemê qîlêr kir, bi vi awayi xwe bi nav û deng kir; da ku navê wi ji bira kesî neçe...

Dürmüş Efendi ji du Waliyê Enqerê bû, lê iro nine. Durmuş bû dürmamiş... Tê bira kê ku Durmuş ki bû u ki ye? Gelo wi ji Enqerê ra eserek baş hiştîye? Na. Wi pirtûkek, stranek, helbestek, kîşek an zanînek nuh hiştîye? Na. Lê disa ji dibe ku Dürmüş Efendi car-caran bê bira xelkê..

Heke rojeki diroka tevgera melliiman hat nîvisandin, di wê dirokê da navê wi ji wê darbazbe. Ewê bê gotin ku waliyek zorbaz hebû, bi navê Dürmüş Yalçın - xulamê iqtidara paşveru- du caran tevgerêdana melliiman TÖB-DER da girtin.

Gava diroka çandî ya gelê Kurd û diroka tevgera wi ya geli û demoqrat hat nîvisandin, di benda ROJA WELAT da dibe ku disa navê Durmuş Efendi û kirin û zorkeriyên wi bê gotin. Wek wi mirovi ku ava zemzemê qîlêr kir...

Çiroka Pir Sultan û ya Xızır Paşa bi sedsalan hat gotin û nuha şunda ji wê bê gotin. Yek bi camêriya xwe, ye din bi xiravî û xulamîya xwe. Hin mirov hene ferman di dest wan da ye, lê xulam in; hin ji hene bi qeyd û zincir hatine girêdan, lê azad in... Mirovên piçûk tim cîlê Xızır Paşa li xwe dikan. Lê ew paşati tê û diçe, dinya ji kesî ra namîne. Dîvê mirov li vê dînyayê tîştên çê û naveki baş bihêle...

DURMUŞ OLDU DURMAMIŞ

Sabık Ankara Valisi Durmuş Yalçın oldukça isim yapmıştı. İyi işlerle ve iyi becerilerle değil elbet. O, gençlerin ve öğretmenlerin demokratik örgütlerini birçok kez kapattı. O, ROJA WELAT üzerinde görülmemiş baskılar yürüttü.

Durmüş Efendi birkaç kez televizyonda görüldü, yaptıkları hakkında konuştu. İnce, hastalıklı bir sesle, çocuk sesi gibi... O, yiğitçe, kahramanca konuşmaya çabalıyordu. Ama beceremiyordu. O, sabık iktidarın kapıkuluydu ve tüm kullar gibi, onun böbürlenmesi de gevşek ve temelsizdi. Kapıkulularının yiğitliği ay ışığı gibi cansızdır, ışığını güneşten alan ayınki gibi...

Zemzem suyunu kirleten adam böylece ün yaptı, öyle ki artık kimse onun adını aklından çıkarmasın...

Durmüş Efendi dün Ankara valisiydi, bugün artık değil. Durmuş oldu Durmamış... Kimin aklına gelir ki Durmuş kimdi ve kimdir? O, Ankara'ya iyi bir eser mi bıraktı? Hayır. O, bir kitap, bir türkü, bir şiir, bir keşif, bir bilgi mi bıraktı? Hayır. Ama yine de Durmuş Efendinin adı zaman zaman akla gelebilir.

Bir gün, öğretmen hareketinin tarihi yazılınca, bu tarihte onun adı geçecek. Durmuş Yalçın adında, gerici iktidarın kapıkulu, bir vali vardı, öğretmenlerin örgütü TÖB-DER'i iki kez kapattı denecek.

Kürt halkının kültür tarihi, bu halkın ulusal demokratik mücadelesinin tarihi birgün yazıldığı zaman, ROJA WELAT'la ilgili bölümde Durmuş Efendi'nin adı ve onun marifetleri söylenecek. Zemzem suyunu kirleten adam gibi...

Pir Sultan'la Hızır Paşa'nın öyküsü yüzyıllardan beri söylenegeldi ve bundan böyle de söylenecek. Biri yiğitliğiyle, diğeri kötülüğü ve uşaklığıyla. Kimi insanlar var ki buyruk sahibidirler, ama uşaktırlar; kimileri de var ki zincirlerle bağılırlar, ama özgürdürler... Küçük insanlar hep Hızır Paşa libasını giymeye özenirler. Ama pašalık gelip geçer, kimse bu dünyaya kazık çakamaz. İnsan göçüp giderken bu dünyada iyi şeyler ve iyi bir ad bırakmalı...

ÇIROK

SÊ HEVAL

Lı bajereki se heval hebun. Her se ji betal bun. Rojeki ew hatine cem hev, gotin "lı bajare me kar û emel tune. Ev bi vi awayi biçe, emê ji birçinan bimirin. Dibên lı bajaren dın kar û emel zef e. Werin, em bibin dest-birake hev, bi birati rekevin, biçin ji xwe ra karaki bigerin". Demeki defikirin, piştire xeberên xwe dikin yek. We şeve her yek ji xwe ra nan û qatix hazir dikin û roja dın, sibê da zû derdikevin rê.

Yek ji wan usa got:

"Hevalno, niha pêvetir em wek birayên hev in. Emê bibin destbirakê hev. Ji qal û qirê me hetani bigihije nan xwarina me, emê bi birati tevgerin. Ji bo hev bêbexti û mixeneti fikir nekin."

Herduyê dın ji serê xwe hejandin û gotin:

"Belê bira, divê usa be."

Demeki rê va çun. Raste mergeki hatin. Di nav da kaniyek dikele, ava wê zelal... Ji ber ku westiya bûn, lı ser kaniyê rûnistin ku him bihna xwe bigrin him ji zikê xwe terkın.

Hevalê wan Miheme nan û qatixê xwe ji tûrê xwe ani der û dani ber hevalên xwe. Nanê xwe xwarin, ji kaniya zelal ava xwe vexwarin û cixarên xwe kişandin. Piştî ku bihna xwe girtin, rabûn piya û disa bi rêketin.

Gelek waxt derbas bu, westiyên û disa kaniyek raste wan hat. Ji hevalan yekî dın nan û qatixê xwe ji turê xwe derxist, da ber xwe û hevalê xwe yê dın, lê ne da Miheme.

Meheme nihêri ku niyeta wan tune ku nin bîdne wi. Ji wan ra got:

"Geli birano! We nan û qatixê min xwar. Ija hûn çima nahêlin ku ez ji yê we bixwim? Ma ez ji ne hevalê we û destbirakê we me?"

Kir nekir ku herdu hevalên xwe razi nekir. Meheme, xwe û xwe fikiri û usa got: Ez êdi nikarim bi vana ra herim. Vana şirheram in û bêbextin. Ewê min birçi bihêlin û sosretek binin serê min." Vegeri wan û usa got:

"Hevalno, ez ji we ra gelek spas dikim. Biratiya me hetani niha dewam kir. Lê niha pêvetir ezê vegerim."

Ê dın jê ra gotin:

"Ser çavan, rîya te vekiri be!"

Meheme ji wan qetîya û vegeriya ber bi mal. Dana êvarê bû. Pîr ne bori, dinya tari bû. Meheme nihêri ku hin rîya wi dirêj e, ew nikare bigihije mal. Got: "Ezê lı van doran stareki xwe ra bibinim, şeva xwe derbas kım û sibê de zû disa derkevım rê." Lı der û dora xwe nihêri û lı jori şikefteki dit. Çû şikeftê, lı nav wê çavê xwe gerand û dit ku lı binê katiyê şikeftê qulek heye. Derket wê qule, xwe xiste nav û vezeliya. Demek şunda, bi gurinek bilind û xofdayi hişyar bû. Nihêriku sê şer di deri şikefte da dikevne hundir. Ji tirsan leriziya, lê çî bike, ji ciyê xwe ne liviya.

Şer ku ketin hundir, yekî ji wan got:

Brano, bihna beni adem tê..."

Yê dın gotin:

"Lo bira, beni adem ku da dikare bê vira?"

Brayê wan cardin got ku bihna beni adem tê, lê yê dın pê bawer ne kirin, gotin ku ji şikeftê bihnek usa nayê.

Meheme ji tirsaxwe bihna xwe ne digirt, di we qule da bedeng dıma. Şeran hinki gale neçira xwe ya roje kirin. Piştire yekî ji wan got:

"Brano, ka ew mişkek me heye, çil zêrê wi yê zer hene. Sibê sibê ku em derdikevin neçirê, ew ji çil zêrê xwe derdixe ber derê şikeftê, lı ber rojê datine. Wexta ku roj biçe avan, ew ji cardin zêrên xwe digre dibe hundir."

Bi bihistina van gotinan tirsaxwe Meheme kêm bû û wi çaven xwe rind vekirin û guhê xwe da ser gotina wan. Yekî dın ji usa got:

"Lı van rojana qiza padşê nexweş e, bi janeki giran ketiye. Telal dane bangkirin ku ki qiza wi xweş bike, ji wi ra xeletek mezin heye. Dermanê qiza padşê ji xwina seyê reş e. Seyê şivanê ku peze xwe lı piştta şikefte dıçêrine."

Meheme bi dil û can guhdari dıke. Ê dın dibê:

"Brano, ew herdu darê ku lı pêşiya mala padşê ne, di nav wan herdu daran da xeznek heye. Xezneke gelek giran..."

Şeran, demek şunda dest ji axaftine berdan, di ciye xwe da dirêjbûn û ketin xeweke kûr.

Meheme, ji tiştê ku wi bihisti bûn gelek dılxweş bû. Lı benda sibê ma. Şev gelek dirêj bû û di ser ra bi zûtirkê ne dibori. Lı paşingê sibê bû tirêjên rojê deriyê şikeftê ronak kirin. Şer hişyarbûn û derketin neçirê. Meheme xwe tevnedi. Demek şunda mişk xuya kir û zêrên xwe yek bi yek kişande ber rojê. Meheme ew hejmartin, gava kul çil zêr tamam bûn, xwe avête jêr. Mişk ji tirsan xwe avête aliki, Meheme zêr kom kirin, kire kisê xwe û ji wê derê dûr ket...

Meheme xwe lı seyê reş girt û meşiya. Lı pişt şikeftê da dit ku pez dıçêre, şivanek bilûra xwe lê dixê û seyê reş ji lı ber vezeliye. Meheme ghişte wan û got:

"Me û xêr di, şivano!"

Şivan got:

"Xêr hati silamet, bra, ser seran, ser çavan!"

Meheme got:

"Lolo pısmam, ez ku du zêr bîdime te, tu yi vi seyê reş bîdi min?" Şivan got:

"Tu yi çî biki seyê min?"

"Kuro ji te ra çî, tu du zêrê xwe bistine!"

Şivan gayil bu. Meheme du zêr dane şivan, se girt û kera xwe da stû, ew serjêkir, koda xwe tije xwin kir, xatirê xwe ji şivan xwest û bi rêket. Ghişte bajêr, rast çû mala padşê. Got, "ezê hatime qiza te xweş kım." Padşê got:

"Lawê min, ewqas hekim û alem hatin ji derde wê ra çare ne ditin. Tu yi çawa wê xweş biki?"

Meheme got:

"Ezê wê xweş kım."

Padşê razi bu. Meheme girtin birin cem qizike. Keçik di nav livina da dirêj bûbû. Dınaliye û hişê wê lı ser ne bun. Meheme koda xwe derxist, xwina seyê reş bi qizike ra kir. Demek şunda qizikê çavên xwe vekirin û hêdi hêdi dest bi axaftinê kir. Xeber dane padşê, gotin, keça te xweş bû. Padşê hat ku bi rasti ji keça wi rabûye ser piyan. Padşê, gazi Meheme kir û got:

"Kurê min, ji tiştan tişt bixvaze!"

Meheme got:

"Ez hewjê tiştêki ni nim."

Civinek çekirin, ev mesele nav xwe da xeberdan û piştire çûn ji Padşê ra usa gotin:

"Padşayê me, gotineke me heye. Ewê ku vi lawiki keçik xweş kiriyê, em dibên ku keçikê bîdin wi. Padşê hinki da ber hev, piştire razi bû. Telalan lı çar aliyê bajêr bang kirin. Çil roj û çil şev def û zirnê lîxist, xelkê list, xwar û vexwar. Keçik lı Meheme mar kirin.

Çend roj piştî daweta wan, Meheme derket sükê, çend peya girt û ani. Dınav peyan da herdu hevalên wi ku ji bajare xwe bi hevra derketibûn, ew ji hebûn.

Meheme ji wan peyan ra got, ewana lîxistin herdu dar ji pêşiya malê rakirin. Xezinek mezin ji ciyê wan derket. Bi çala ew kişandin hundir malê. Piştire, Meheme ew peya derxistin jor, xwarin da wan. Ji wan herdu hevalên xwe pirsî, got, "we ez naskirım?" Herduyan bi hevra gotin:

"Ez qurban, em ku da te naskın? Em ku zanın tu zavayê Padşê yi."

Meheme got:

"Lı min rind binhêrin. Ez hevalê we me."

Meheme ku xwe da naskirin, herdu hevalên wi gelek fedi kirin. Ji wi pirsın:

"Hevalo, tu çawa bûyi xwediye ewqas hebune u zavayê padşê?"

Meheme, piştî ku ji wan veqeti bû, çî hatî bû seri wi yek bi yek qalkir. Got hal û mesele ewa ewa.

Herdu hevalê wi, piştî nan xwarinê rabûn, xatirê xwe ji wi xwestin û bi rêketin.

Çûn ew şikeft ditin. Xwe di şikeftê da veşartin. Demek şunda şer hatin. Yek ji wan got:

"Brano, binha beni adem tê..."

Yê dın gotin:

"Lolo bira, beni adem lı vira çî digere?"

Brayê wan dom kir:

"Cara dın min ji we ra got, we bi min bawer nekır. Lê ew lı vira bû, wi guhdariya me kir, piştire ji zêrê mişke me birin, çû seyê şivan serjêkir û bi xwina wi qiza padşê xweş kir, pê zewici, xezne ji bi dest xist."

Ser vê xeberdanê, herduyên dın gotin, "gotina te rast e!" Dest pê kirin, lı hemû kun û kuncikên şikeftê gerian, ew herdu heval ditin, ew kerî kerî kirin û xwarin.

LÊ CANÊ

Lê can canê, lê canê!
Lê can canê, lê canê!
Lê can canê, lê canê!
Bûka mala giranê!

Teşt û beroş milanê,
Lê can canê, lê canê!
Teşt û beroş milanê,
Bûka mala giranê!

Çû ber ava gulanê,
Lê can canê, lê canê!
Çû ber ava gulanê,
Bûka mala giranê!

Reşo xastî ne danê,
Lê can canê, lê canê!
Reşo xastî ne danê,
Bûka mala giranê!

Dane lawê Rihanê,
Lê can canê, lê canê!
Dane lawê Rihanê,
Bûka mala giranê!

Canê hatbû ji der da,
Lê can canê, lê canê!
Canê hatbû ji der da,
Bûka mala giranê!

Xort tev rabûn ji ber da,
Lê can canê, lê canê!
Xort tev rabûn ji ber da,
Bûka mala giranê!

ÇUĞUR

Yıkılası Çuğur'da anam, bir akşam vakti
Celal Bayar gelmiş bize konuktur
Ekmeğimizi-tuzumuzu yemiyor, bize haince bakıyor
Korkarım ki bu zalim tüketsin soyumuzu

Vay vay, vay beyim vay
Birbirine bağladılar
Elimizi-kolumuzu

Tümümüzü, kadın-erkek, peşpeşe bağladılar
Toplayıp götürdüler Mazgirt geçidine
Ağır makinahıları karşımıza kurdular

Vay vay, vay kardeşim vay
Vurun bizi zalimler, bekletmeyin
Çocuklarımızın ödü koşturdu

Olan oldu, kardeşim
Fidan Hatun ağlayıp dövünüyor
Dersimin büyüğünü-küçüğünü tüm öldürdüler, diyor
Kendine acıma sen
Kalk, güzel kırsağını al, Dersimi dolaş
Dost ve yabancı, herkes gelip çürümüş cesetlere baksın

Vay vay, vay beyim vay
Arkadan süngülediler bizi
Çiğerlerimizi deldi geçti
Önden kurşun siktılar
Omuzlarımızdan fırlayıp gitti

Yirmidört saat beklettiler bizi orda
Zalimler içimizde pişirdi çiğerlerimizi
Öyle siktılar ki bize top ve mavzer mermilerini

Vay vay, vay beyim vay
Yaz güneşi altında
Çürüdü cesetlerimiz

Derleyen: Zilfi

* Bu türkü Dersim yöresinden derlenmiştir. Dersim olayı üstene söylenmiştir. Çuğur Dersim'de bir köydür.

ÇUXURE

Ondêra Çuxur a, lemın sona gavan o
Celal Bayar amo, emsu ma rê meyman o
Nan sola mâ nêweno, ma de xayın niadano
Vano zerê mı terseno, zalım az ma ra nêverdano

De way way, begê mı way
Dest û baziyê ma
Zuvini ra girêday

Têdima girêdayme, ma cını û coamerdi
Kerdime tob berdime, verê Kertê Mazgerdi
Ardi ver ma axir makiney qurmis kerdi

De way way, bırayê mı way
Vake zalım rew ma ra ne
Domonê ma vışıay

De biye biye, bırayê mı biye
Bərbena dana ho ro, Fidan Xatunâ cınıye
Vana pil û qizê Dersimi qırkerdê
Tu ra ho ver mekuye
Urze mayine kimeta bıte Dersim ro bıfeteliye
El û qomo ala bêrê cendegê ke poyiyê

De way way, begê mı way
Pey ra sungi sana ma
Çigerunê ma de vejıay
Ver ra neybe ma ra
Çoluncunê ma ra peray

Ma uza vindarnayme vışt û çar saati
Zalımı ma zere de çigerê ma poti
Henı ke nay be ma ra top û qersunê polati

De way way, begê mı way
Tija ammoni ver ra
Cendegê ma poyay

Areker: Zilfi

* Ev stranji Aliye Dersim hatıye berhevkarın, lı ser buyera 1938'e hatıye gotın. Çuxur gundeki Dersim e.

ÇEND KILAMÊN KÜRDI

LI HEMBERÊ

MÊJOKAN

Çıyayê bilind ware me ye
Arû namûs barê me ye
Şoreşgeri karê me ye
Lı hemberê van mejokan

Em şoreşger dil çetel in
Bı xelkê xwe pır bawer in
Keç u lawik ref ref werin
Lı hembere van mejokan

Welat dixwin bı bextreşi
Bıçivın hev bı dılxweşi
Em bımeşın bı şoreşi
Lı hemberê van mejokan

BİNGOLE

Bingole, xweş bingole,
Eman, yeman!
Bingole, hezar gole,
Can, keuam can!

Mexele peze kole
Eman, yeman!
Le diçere bızına qole,
Can, keuam can!

Bingole, gol mezine
Eman, yeman!
Bingole, gol mezine,
Can, keuam can!

Je derket qeflek jine,
Eman, Yeman!
Çave mın qizika mezine,
Can, keuam can!

Bingole, gol piçuke,
Eman, yeman!
Bingole, gol piçuke,
Can, keuam can!

Je derket qeflek bûme,
Eman, yeman!
Çavê mın qizika pukuke,
Can, keuam can!

MILAZGIR

Milazgır, xweş Milazgır,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Werdekê gol xılaskır,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Milazgır bilind çıya,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Milazgır bilind çıya,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Mexele pezkoviya,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Welate cot zeriya,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Milazgır sere-jere,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!

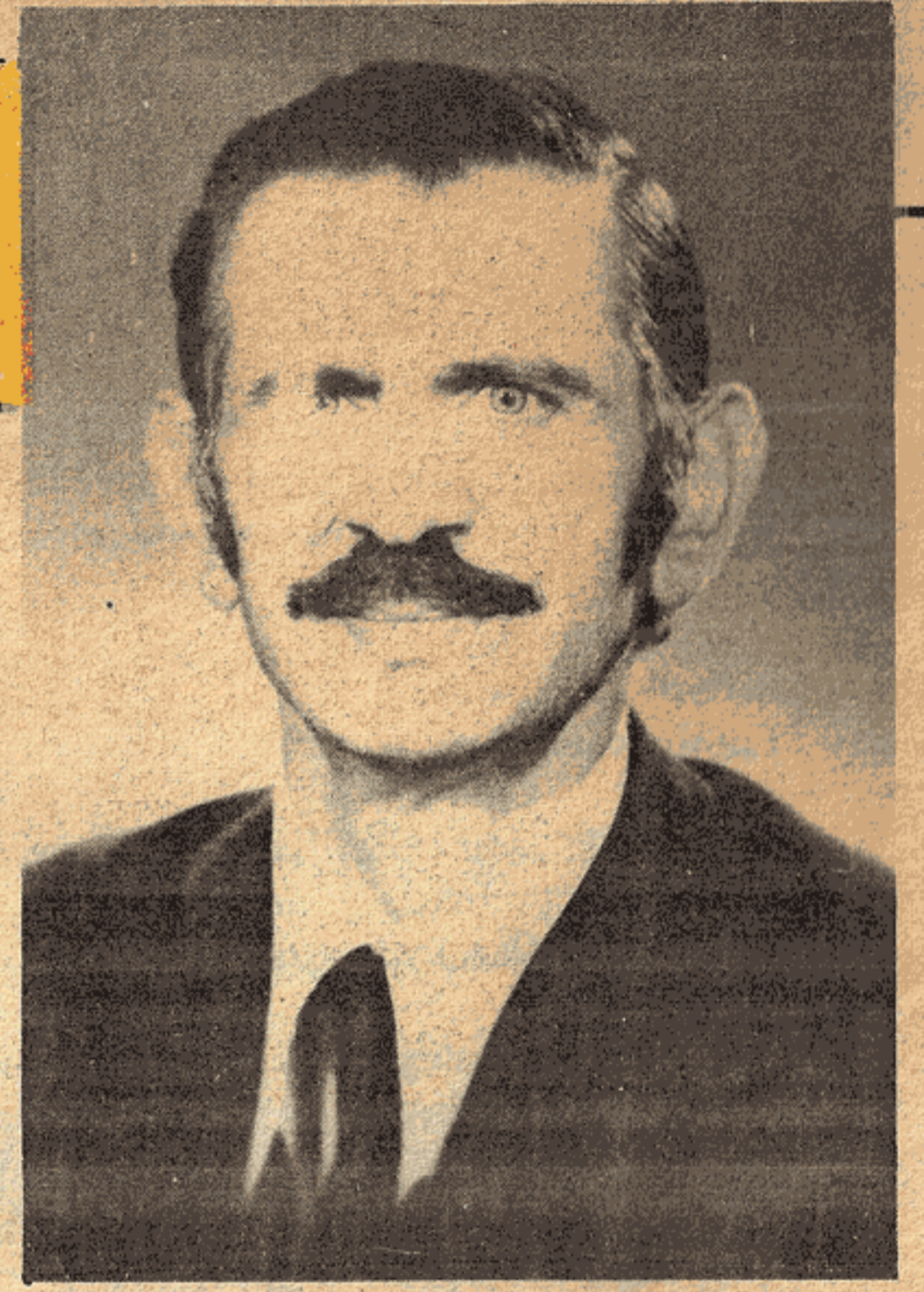
Milazgır sere jere,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Mexele peze nêre,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Welate jına be mîre,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Milazgır şane şine,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Milazgır şane şine,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

Bınye da Noredine,
Gule hoy naynır, naynır, naynır!
Fileyê xaç hebine,
Dine sed heyfa mın bejna te te.

TÖB-DER GENEL BAŞKANI GAZİOĞLU ROJA WELAT'IN SORULARINI YANITLADI

Sayın Gültekin Gazioğlu,

Soru 1 – TÖB-DER'in düzenlediği Demokratik Eğitim Kurultayı (DEK) 4 Şubat'ta toplanmış olacaktır. Bu kurultayın, Türkiye'de demokratik eğitim için verilen mücadelede, eğitimin demokratikleştirilmesi yönünde gerek kamuoyu yaratılması, gerek bazı ileri adımlar atılması yönünde büyük önem taşıdığı kanısındayız. Bu kurultayda hangi sorunlar ele alınacaktır, bilgi verir misiniz?

Yanıt 1 – Sorunuz DEK'in amacını tam olarak içeriyor. DEK'e önem verdiğiniz belli, ön hazırlıklarınızı dikkatle izlediniz. İlk önce bu sıcak ilginizden ve dikkatinizden ötürü TÖB-DER adına teşekkür ederim.

DEK'te mevcut eğitim sistemi bilimsel bir eleştiriye tabi tutulacak. Eğitimin ve eğitim emekçilerinin tüm sorunları irdelenecek; çözüm yolları önerilecek. Konuların başlıcaları:

- İlk, orta, yüksek öğrenim sorunları
- Yaygın eğitim (yetişkinlerin) sorunları
- Kadınların, gençlerin, işçilerin eğitim sorunları
- Sömürgelerde, kapitalist ve sosyalist ülkelerde eğitim
- Ders kitapları, ders programları
- Öğretmen yetiştirme sorunu
- Eğitim emekçilerinin, özellikle köy öğretmenlerinin sorunları
- Sendikalaşma mücadelesinde somut mücadele yöntemleri
- Çalışanlar Kurultayına sunulacak önerilerin saptanması olarak özetlenebilir.

Soru 2 – Türkiye'de eğitim, doğal olarak egemen sınıfların isteklerine, çıkarlarına göre biçimlendirildi ve böyle yürütülüyor. Bu nedenle de hem ırkçı, şoven karakterde, hem de emekçi halk kitlelerinin çıkarlarına uygun bir sistem değil. Son MC iktidarı dönemin-

de ırkçılık ve şovenizm daha da pekiştirildi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz ve son MC iktidarı döneminde eğitim alanında yapılanları, eğitim emekçilerine karşı girişilen kıyımları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt 2 – Türkiye'de eğitim, ötedenberi ırkçı, şoven ve asimilasyoncu bir karakterdedir. Küçük bir kaç azınlığın dışında kimseye kendi anadilinden eğitim, öğretim yaptırılmamıştır. Türkiye'de emperyalist ülkelerin dillerinden öğretim yapan sayısız okul vardır. Buna müsaade edilmiştir. Kültür emperyalizmine egemen güçler alabildiğine yol vermişlerdir. Tehlike görmemişlerdir bunda. Ancak ülkemizde yaşayan ve anadilleri Türkçe olmayan milyonlara, kendi anadili ile eğitim-öğretim yapma hakkını vermemişlerdir. Dil ve kültüre ambargo koymuşlar, bu konuda tabular yaratmışlardır. Altına imza attıkları uluslararası anlaşmaları hiçe sayarak, bunu yapmışlardır.

Türkiye'de kendi dilleri yasaklanan insanlar, dış ülkelerde bu haklarını özgürce kullanabilmekteler. Örneğin İsveç'e işçi olarak giden Kürtler, çocuklarına kendi dillerinden eğitim-öğretim yaptırabiliyorlar. İsveç de emperyalist kampta yer alan, burjuva demokrasininin egemen olduğu bir ülkedir. İsveç hükümeti buna müsaade ediyor. Yugoslavya'da Türkler, kendi dillerinden eğitim-öğretim yapabiliyor, kültürlerini özgürce geliştirebiliyorlar. Sovyetler Birliği'ni örnek vermek belki uç bir örnek olur.

Türkiye'de burjuvazinin diğer diller ve kültürler üzerindeki anti-demokratik baskıları, insan haklarına saygısızlığın, tahammülsüzlüğün kesin kanıtıdır. Ancak, demokratım diyen herkesin bu tür uygulamalara, dil ve kültür konusunda yaratılan tabulara karşı çıkması gerekir.

Biz, herşeyden önce eğitimciyiz. Anadili başka olan 7 yaşında bir çocuğun başa bir dilden eğitim-öğretime tabi tutulmasının taşıdığı sakıncaları iyi biliriz. Türkiye koşullarında, kendi dilinde okur-yazar olmasının bile çocuklarımız için taşıdığı güçlükleri biliriz. Üstelik başka bir dilden öğretime zorlamak, "senin okumanı-öğrenmeni istemiyorum" demekle

eşanlımlıdır. Herşeyi bir yana bırakalım bu yaklaşım, bu zorlama insanlıkla bağdaşmaz.

Kaldı ki, dil ve kültürün, insanların yeteneklerinin gelişmesinde, üretici güçlerin gelişimine katkısında önemi ortadadır.

MC, eğitimin ırkçı-şoven özünü daha da koyulaştırmıştır. Eğitimi faşistleştirme operasyonuna başlamıştır. Zaten geri olan ders kitapları, faşizmin resmi propaganda araçları haline dönüştürülmüştür. Eğitimin yönetim noktalarına faşist kadrolar yerleştirilmiş, öğretmen yetiştiren kurumlarda bu operasyonu eğitim kadrolarına kadar indirmiştir.

Özetle söylersek, faşizme kitle tabanı yaratmak için eğitim-öğretim hayatında büyük tahribatlar yapılmıştır.

Eğitim emekçilerine yapılanlar ise zulüm derecesine varmıştır. 26 ölü, yüzlerce yaralı, 5000'in çok üstünde kıyım ve sürgün, TÖB-DER'e olağanüstü baskılar. Sadece Genel Merkeze üç kez bombalı saldırı, iki kez kapatma.

Bu yapılanları, burjuvazinin Türkiye'de geleneksel baskıcılığını bilenler yadırgamazlar. Tekelci sermayenin faşist kanadının, emperyalist mihraklarla da işbirliği içinde, derinleşen bunalımları aşmada, gelişen demokratik hareketi boğmada bu tür yöntemlere dünyada çok başvurduğu görülmüştür.

Soru 3 – Sizce demokratik eğitim nasıl bir eğitimidir, özetle açıkla mısınız?

Yanıt 3 – Herkesin kendi anadilinden eğitim görebildiği, fırsat eşitliğinin sağlandığı, insanların yetenekleri doğrultusunda geliştirildiği, özgür tartışmanın olabildiği, öğretmen ve öğrencilerin yönetime katıldığı, emperyalist etkilerden arınmış, üretime ve işe dönük bir eğitim demokratik eğitimidir.

Soru 4 – Öyle sanıyoruz ki bu kurultay, varılan aşamaya uygun olarak, eğitim sorunlarını, kendisinden önceki "eğitim şuralarına" oranla daha ileri bir düzeyde ele alıp tartışacaktır. Bu konuda düşüncelerinizi açıkla mısınız?

Yanıt 4 – Doğrudur. Bir kere DEK'in Milli Eğitim Bakanlığı'nın topladığı güdümlü şuralarla, bir ilgi ve benzerliği yoktur.

Öyle sanıyoruz ki, TÖS'ün topladığı Devrimci Eğitim Şurasını da DEK aşacaktır. Başka türlü söyleyeceği inkar olur. Ancak gelecekte DEK'te aşılacaktır. İnancımız odur.

Not: Bu konuşma Demokratik Eğitim Kurultayı'ndan önce yapılmıştı.

ÖZGÜRLÜK YOLU YAYINLARI

SOSYAL EMPERYALİZM SORUNU Kemal Burkay	12.5 LIRA
MİLLİ MESELE ve DOĞU'DA FEODALİTE AŞİRET C.Aladağ	15. LIRA
KÜRTLER, Cilt 1 Bazil Nikitin	25. LIRA
ŞIVANE KURD (KÜRT ÇOBAN) Ereb Şemo	25. LIRA

KÜRTLER VE KÜRDİSTAN **12.5 LIRA**
İsmet Şerif Vanlı

KÜRTÇE GRAMER **12.5 LIRA**
Kamuran Bedirhan

ÖZGÜRLÜK YOLU CİTLERİ

Birinci Cilt tükendi, 2., 3., 4. ciltler 100'er lira

KARKERËN HEMÛ WELATAN Û GELËN BİNDEST YEKBIN!

Sahibi: Mustafa AYDIN • Yazı İşleri Müdürü: FİKRET AKAY • Her ayın 1'inde ve 15'inde çıkar • YÖNETİM YERİ: Sumer Sokak, 12/2, Demirtepe - ANKARA • Abone şartları: Altı aylık 50, yıllık 100.TL. Dış ülkeler için iki katıdır •

Baskı: EMAS Matbaacılık ANKARA 1977

Xwedi : Mustafa AYDIN • Berpursiyar: FİKRET AKAY • Navnişan Sumer Sokak, 12/2 Demirtepe - ANKARA • Şertên abone: Bo 6 mehan 50, salî 100 lîraye Tîrkiye; bo wela:ên şerwavi du qat e •